

ผลผลิตกุ้งก้ามกรามปี 2552

รายงานผลการดำเนินงานปี 2552
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

คณะทำงาน
ดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ในด้านการประมง กรมประมง

“...ทรัพยากรด้านประมงจะต้องจัดเป็นระเบียบ ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ว่า
ปล่อยพันธุ์ปลาให้ดีหรือเลี้ยงปลาให้เติบโต ความสำคัญอยู่ที่ด้านบริหารการจับปลา
เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์จริงๆ...”

ความตอนหนึ่ง

ในพระราชดำรัสพระราชทานแก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั่วประเทศ

ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๓

คณะทำงาน

ดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาหล่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง

กรมประมง

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ปี 2552

ประกอบด้วย :

1. โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา (การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน)
2. โครงการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
3. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
4. โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
5. โครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆที่ยั่งยืนในพื้นที่นาุ้งทิ้งร้าง
6. โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย
7. โครงการการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
8. โครงการจัดตั้งอาสาประมงประจำตำบล
9. โครงการบริหารโครงการ ติดตามประเมินผลและประชาสัมพันธ์

ที่ปรึกษา :

นายคมน์ ศิลปจารย์ (ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง)

นายขยยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร (หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยระบบและการจัดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง)

ผู้เรียบเรียง :

อรัญญา อัสวารีย์	นักวิชาการประมงชำนาญการ
ภรณ์ยู ถมพลกรัง	นักวิชาการประมงชำนาญการ
นิคม ละอองศิริวงศ์	นักวิชาการประมงชำนาญการ
ประมัยพร ทองคนารักษ์	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ

ออกแบบจัดรูปเล่ม : ภรณ์ยู ถมพลกรัง นักวิชาการประมงชำนาญการ

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย : สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง
กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1/19 ซอย 1 ถนนเก้าแสน ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โทร. 0-7431-1340, 0-7431-1895, 0-7431-2036 โทรสาร 0-7444-2054

E-mail : nica@nicaonline.com เว็บไซต์ <http://www.nicaonline.com>

เว็บไซต์โครงการฯ <http://www.skloonline.com>

บทนำ

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 10 ปี โดยเน้นการฟื้นฟูทรัพยากรประมงอย่างมีเป้าหมาย และการจัดการทรัพยากรประมงโดยชุมชน ผลกระทบของโครงการได้สร้างความพึงพอใจแก่ชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา สามารถสร้างรายได้ และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรประมงอย่างรู้คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เกิดการสร้างงานในชุมชน ลดการอพยพเข้าทำงานในชุมชนเมือง สร้างความอบอุ่นในครอบครัวมากขึ้น ลดการใช้เครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง นับว่าเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับชุมชน มีเงินไหลเวียนภายในชุมชน และเกิดกิจกรรมต่อยอด เช่น แพลนชุมชน และธนาคารกึ่งกำกวม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มรายได้ และสร้างจิตสำนึกร่วมฟื้นฟูทรัพยากรประมง

นอกจากนี้โครงการต่างๆ ภายใต้แผนบูรณาการ มีส่วนเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น เช่น โครงการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยนำพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เช่น ปลาตะกรับ ปลากระพงดำ ปลาลำปำ ปลาคูม ปลาพรหมหัวเหม็น ปลาแขยงนวล ปลาแขยงหนู และปลาคูกทะเล เป็นต้น มาศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์ และปล่อยสู่ทะเลสาบ เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของสัตว์น้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และนำพันธุ์ปลาที่ได้จากการเพาะพันธุ์ เช่น ปลาตะกรับ ปลานิลแดง และปลากระพงขาว ไปเลี้ยงทดแทนกึ่งทะเล ในพื้นที่นากุ้งหึ่งร้าง เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรอบทะเลสาบสงขลาอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ในรูปแบบฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน
2. เพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวประมง ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารของชุมชน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการทำฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน
4. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรประมงอย่างรู้ค่าและคุ้มค่า
5. เพื่อบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
6. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา
7. เพื่อเพาะและขยายพันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
8. เพื่อจัดการการเลี้ยงกุ้งทะเล และสัตว์น้ำอื่น ๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งหึ่งร้าง
9. เพื่อปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย
10. เพื่อจัดการเพิ่มผลผลิตการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
11. เพื่อจัดตั้งอาสาประมงประจำตำบลในพื้นที่ฟาร์มสัตว์น้ำชุมชน
12. เพื่อบริหาร ติดตาม และประเมินผล โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ตารางที่ 1 โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินการในปี 2552 จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

โครงการ / กิจกรรม	หน่วยงาน
1. โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา 1.1 การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา ❖ สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง ❖ สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช
1.2 การสำรวจสถานะทรัพยากรประมงและประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
1.4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง (อบรมประมงอาสา)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา ❖ สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช
1.5 การบริหารโครงการ ติดตามประเมินผลและประชาสัมพันธ์โครงการ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กองแผนงานและนโยบาย ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
2. โครงการบริหารจัดการและควบคุมพื้นที่ทำการประมง	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการประมงทะเลภาคใต้ตอนล่าง ❖ หน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดพัทลุง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง ❖ สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศการประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
4. โครงการการจัดการการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่น ๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นาทุ่งร้าง	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
5. โครงการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา ❖ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง ❖ สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช
6. โครงการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
7. โครงการการจัดการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ❖ สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง
8. โครงการจัดตั้งอาสาประมงประจำตำบล	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช
9. โครงการบริหารโครงการ ติดตามและประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กองแผนงานและนโยบาย

ตารางที่ 2 แผนการปฏิบัติงาน โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาปี 2552

โครงการ / กิจกรรม	แผน
1. โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา <ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน (การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ) การสำรวจทรัพยากรประมงและประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง การติดตาม/ ประเมินผล และประชาสัมพันธ์ 	20 เขต/ 60 ล้านตัว 4 เรื่อง/ 12 ครั้ง 20 ชุมชน/ 400 คน 12 ครั้ง
2. โครงการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย	12 ครั้ง
3. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1 ศูนย์/ ร้อยละ 100
4. โครงการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ <ul style="list-style-type: none"> วิจัยวิถีชีวิตของสัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 	3 เรื่อง/ 3 ชนิด 3 เรื่อง/ ร้อยละ 100 /1.60 ล้านตัว
5. โครงการจัดการการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทั้งร้าง <ul style="list-style-type: none"> ศึกษาความเหมาะสมของสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ที่จะนำมาเลี้ยงในนากุ้งร้าง ฝึกอบรมการเลี้ยงกุ้งระบบปิด สัมมนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอื่นๆ ในพื้นที่นากุ้งร้าง 	1 เรื่อง/ ร้อยละ 100 100 ราย 50 ราย
6. โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย <ul style="list-style-type: none"> ปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมงพร้อมกับปรับเปลี่ยนและส่งเสริมอาชีพให้ผู้ได้รับผลกระทบ โดยให้ยุติการใช้เครื่องมือโพงพาง 	20 ราย
7. โครงการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม <ul style="list-style-type: none"> ศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ทดลองเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ประเมินผลการดำเนินการด้านผลผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบยาปฏิชีวนะตกค้างในสัตว์น้ำธรรมชาติ 	1 เรื่อง/ 1 แหล่ง 1 แหล่ง/ ร้อยละ 100 3 ชนิด/ ร้อยละ 100 12 ครั้ง 12 ครั้ง
8. โครงการจัดตั้งอาสาประมงประจำตำบล	100 ราย
9. การบริหารงานโครงการ ติดตาม/ ประเมินผล	12 ครั้ง

ผลการดำเนินงาน

1. โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

การทำฟาร์มทะเลหรือฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ร่วมกันฟื้นฟู และใช้ทรัพยากรประมงอย่างรู้ค่า ให้ประโยชน์สูงสุด กรมประมง โดย คณะทำงานดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาฟาร์มสัตว์น้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง กรมประมง ได้ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน รวมทั้ง โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา โดยชุมชนมีส่วนร่วม สร้างความพึงพอใจแก่ชุมชนประมงรอบทะเลสาบสงขลา สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยการบริหารจัดการทรัพยากรประมงหน้าบ้านตนเอง นำไปสู่ชุมชนยั่งยืนและไทยเข้มแข็ง โดยการกำหนดเขตการทำประมงอย่างมีกฎกติกา เช่น การกำหนดการใช้เครื่องมือประมงบางชนิด การกำหนดขนาดตาอวน การกำหนดฤดูกาลทำประมง เป็นต้น

การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่กรมประมงนำมาใช้ในการฟื้นฟูทรัพยากร โดยชุมชน ภายใต้นโยบาย คือ “ ทะเลสาบสงขลามีศักยภาพสูงในการสร้างผลผลิตสัตว์น้ำ เพราะมีอาหารธรรมชาติสมบูรณ์ เช่น สัตว์หน้าดิน แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ และสาหร่ายขนาดใหญ่ เพียงแต่ขาดลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากธรรมชาติ เข้ามาหากินและเจริญเติบโตให้ชาวประมงได้จับ ” กรมประมงจึงได้ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน

1.1 กิจกรรมพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน

- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีพื้นที่เป้าหมาย 5 เขต ได้แก่
 - ตำบลคลองรี อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
 - ตำบลคูขุด อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
 - ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
 - ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
 - ตำบลฝาละมี อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
- แผน 25.8 ล้านตัว/ผล 24.269 ล้านตัว (94.0 %) สัตว์น้ำที่ปล่อย ได้แก่
▪ กุ้งกุลาดำ	10.31	ล้านตัว
▪ กุ้งก้ามกราม	13.731	ล้านตัว
▪ ปลาตะกรับ	0.173	ล้านตัว
▪ ปูดำ	0.015	ล้านตัว
▪ ปลานวลจันทร์	0.04	ล้านตัว

- สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา มีพื้นที่เป้าหมาย 5 เขต ได้แก่
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านใหม่ หมู่ที่ 1 ต.สทิงหม้อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
 - เขตฟาร์มทะเล ท่าเสา หมู่ที่ 2 ต.สทิงหม้อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านอ่าวทิง หมู่ที่ 4 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านแหลมจาก หมู่ที่ 5 ต.ปากร่อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านบางไหนด หมู่ที่ 3 ต.ปากร่อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
 สัตว์น้ำที่ปล่อย รวมทั้งสิ้น 10.452 ล้านตัว ได้แก่
 - กุ้งกุลาดำ 4.3 ล้านตัว
 - กุ้งก้ามกราม 5.112 ล้านตัว
 - กุ้งแชบ๊วย 1.0 ล้านตัว
 - ปลากระพงขาว 0.04 ล้านตัว
- สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง มีพื้นที่เป้าหมาย 5 เขต ได้แก่
 - บ้านปากพล ม.9 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
 - บ้านแหลมดิน ม.6 ต.ห่านโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
 - บ้านชายคลอง ม.4 ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
 - บ้านวัดป่าลิไลย์ ม.7 ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง
 - บ้านออก ม.1 ต.ปากพะยูน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
 สัตว์น้ำที่ปล่อย รวมทั้งสิ้น 10.452 ล้านตัว ได้แก่
 - กุ้งก้ามกราม 2.5 ล้านตัว (เขตละ 500,000 ตัว)
- สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่เป้าหมาย 5 เขต ได้แก่
 - คลองหนองแดง ม.2 ต.ควนชะลิก อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
 - คลองควนทะเลมอง ม.5 ต.ควนชะลิก อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
 - คลองวังขอนเจาะ ม.5 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
 - คลองห้วยกรวด ม.6 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
 - คลองชะอวด ม.2 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
 สัตว์น้ำที่ปล่อย รวมทั้งสิ้น 3.0 ล้านตัว ได้แก่
 - ปลาตะเพียน 1,000,000 ตัว
 - ปลายี่สกเทศ 500,000 ตัว
 - ปลาสลิค 1,000,000 ตัว
 - ปลาหมอไทย 500,000 ตัว

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
 สัตว์น้ำที่ผลิตเพื่อปล่อย รวมทั้งสิ้น 8.0 ล้านตัว ได้แก่
 - กุ้งกุลาดำ 3.0 ล้านตัว
 - กุ้งแชบ๊วย 4.75 ล้านตัว
 - ปลากะพงขาว 0.25 ล้านตัว
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช
 สัตว์น้ำที่ผลิตเพื่อปล่อย รวมทั้งสิ้น 2.05 ล้านตัว ได้แก่
 - กุ้งกุลาดำ 2.0 ล้านตัว
 - ปลากะพงขาว 50,000 ตัว
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา
 สัตว์น้ำที่ปล่อย รวมทั้งสิ้น 1.69 ล้านตัว ได้แก่
 - ปลาคะเพียน 0.78 ล้านตัว
 - ปลาบ้า (โพง) 0.635 ล้านตัว
 - ปลาคะเพียนทอง 0.275 ล้านตัว
- สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครศรีธรรมราช
 ผลิต และจัดหาพันธุ์สัตว์น้ำปล่อย ดังนี้
 - ปลาชุกอูย 450,000 ตัว
 - ปลาหมอไทย 450,000 ตัว
 - ปลาคะเพียนขาว 500,000 ตัว
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง
 ผลิตและจัดหาพันธุ์สัตว์น้ำปล่อย แผน 8 ล้านตัว/ผล 8.01 ล้านตัว ดังนี้
 - กุ้งก้ามกราม จำนวน 5 ล้านตัว ผล 5.5 ล้านตัว
 - ปลากินพืช จำนวน 2 ล้านตัว ผล 2.05 ล้านตัว
 - ปลาชุกอูย จำนวน 1 ล้านตัว ผล 0.46 ล้านตัว

ประมวลภาพกิจกรรมการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน

1.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง

- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
จัดอบรมประมงอาสาในพื้นที่ดำเนินการ คือ อ.สติงพระ จ.สงขลา 1 ครั้ง และอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง 1 ครั้ง ในวันที่ 22-23 เมษายน 2552 ตามลำดับ รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 100 คน ดังนี้
 - ชุมชนอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน
 - ชุมชนอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง จำนวน 50 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 106 คน ดังนี้
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านใหม่ ม.1 ต.สติงหม้อ อ.สติงพระ จ.สงขลา จำนวน 26 คน
 - เขตฟาร์มทะเลท่าเสา ม.2 ต.สติงหม้อ อ.สติงพระ จ.สงขลา จำนวน 20 คน
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านอ่าวทิง ม. 4 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา จำนวน 20 คน
 - เขตฟาร์มทะเลบ้านแหลมจาก ม. 5 ต.ปากร่อ อ.สติงพระ จ.สงขลา จำนวน 20 คน
 - เขตฟาร์มทะเล บ้านบางไหนด ม. 3 ต.ปากร่อ อ.สติงพระ จ.สงขลา จำนวน 20 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 100 คน ดังนี้
 - บ้านปากพล ม.9 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง จำนวน 20 คน
 - บ้านแหลมดิน ม.6 ต.ห่านโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง จำนวน 20 คน
 - บ้านชายคลอง ม.4 ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง จำนวน 20 คน
 - บ้านวัดป่าลิไลย์ ม.7 ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง จำนวน 20 คน
 - บ้านออก ม.1 ต.ปากพะยูน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง จำนวน 20 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช
จัดอบรมเกษตรกรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 ครั้ง รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 100 คน ดังนี้
 - ชุมชนอำเภอชะอวด ศาลาประชาคมอำเภอชะอวด จำนวนผู้เข้าอบรม 60 คน
 - ❖ คลองวังขอนเจาะ ม.5 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีฯ จำนวน 20 คน
 - ❖ คลองห้วยกรวด ม.6 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีฯ จำนวน 20 คน
 - ❖ คลองชะอวด ม.2 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีฯ จำนวน 20 คน
 - ชุมชนอำเภอหัวไทร ศาลาประชาคมอำเภอหัวไทร จำนวนผู้เข้าอบรม 40 คน
 - ❖ คลองหนองแดง ม.2 ต.ควนชะลิก อ.หัวไทร จ.นครศรีฯ จำนวน 20 คน
 - ❖ คลองควนทะเลมอง ม.5 ต.ควนชะลิก อ.หัวไทร จ.นครศรีฯ จำนวน 20 คน

1.3 กิจกรรมการสำรวจทรัพยากรประมง และประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ

1.3.1 กิจกรรมประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ

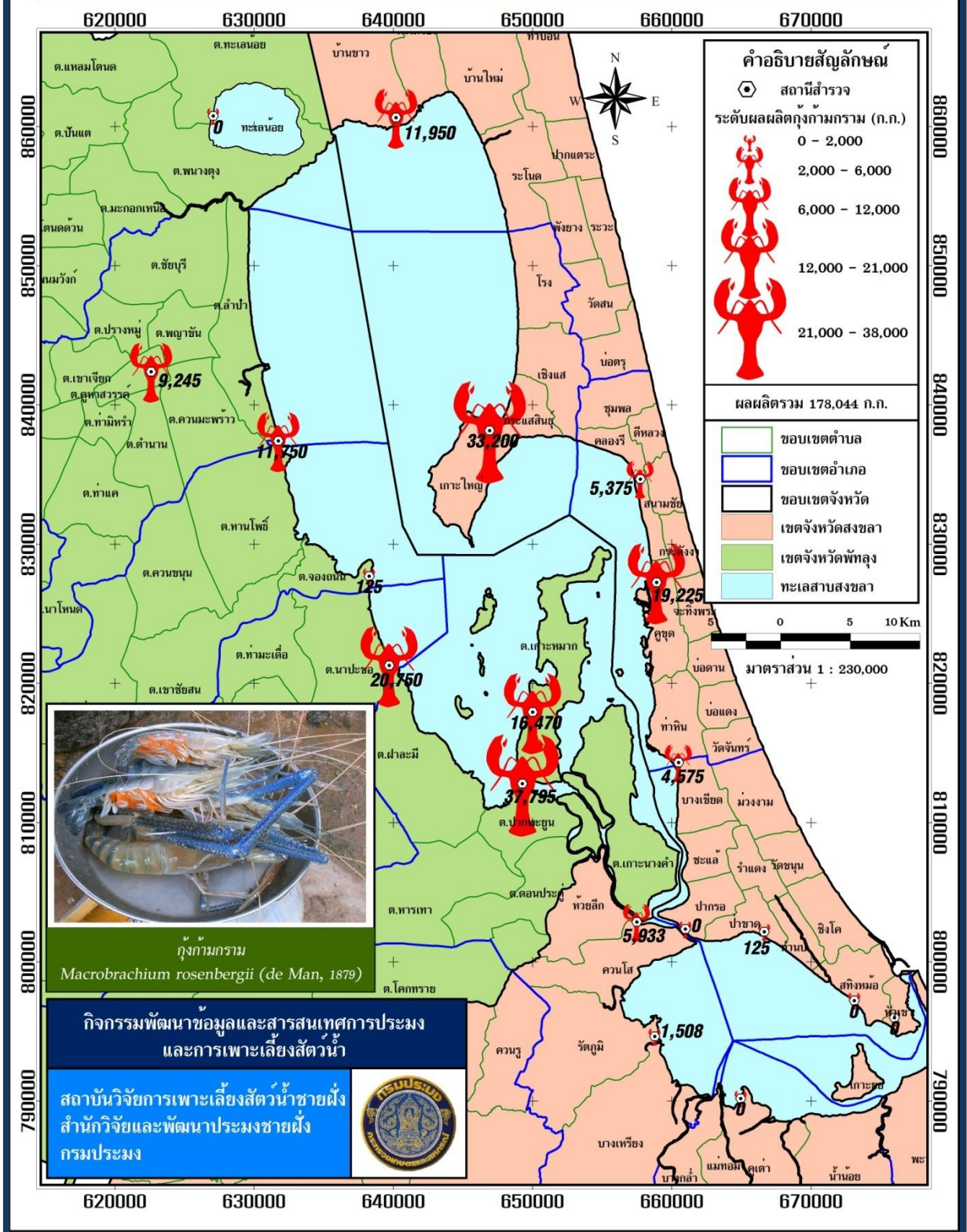
สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ทำการสำรวจปริมาณสัตว์น้ำ ตามทำขึ้น สัตว์น้ำในชุมชน ตลาด ครอบคลุมพื้นที่รอบทะเลสาบสงขลา ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง จำนวน 50 แห่ง เดือนละ 1 ครั้ง จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณผลการจับสัตว์น้ำเป็นรายเดือน และสอบถาม ชาวประมงรอบ ๆ ทะเลสาบ ถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสัตว์น้ำที่ปล่อยลงไป ของโครงการฯ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินผลผลิตสัตว์น้ำจากทำขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา ปี 2552

ชนิดสัตว์น้ำ	ปริมาณสัตว์น้ำปี 2552												
	ค.ค.51	พ.ย.51	ธ.ค.51	ม.ค.52	ก.พ.52	มี.ค.52	เม.ย.52	พ.ค.52	มิ.ย.52	ก.ค.52	ส.ค.52	ก.ย.52	รวม
กุ้งหัวแข็งเล็ก	2,500	84,000	-	-	4,500	4,000	105	2,050	-	53,958	39,250	28,325	218,688
กุ้งก้ามกราม	23,893	4,275	5,480	5,773	14,250	9,425	7,300	9,990	18,703	24,125	39,958	14,873	178,043
ปลากดคันทลาว	5,500	1,000	7,450	2,425	2,500	1,000	3,625	5,440	5,000	16,000	19,500	17,500	86,940
ปลาช่อน	3,813	6,138	7,388	4,875	7,325	3,728	2,395	2,790	8,498	3,385	5,093	3,170	58,595
กุ้งแชบ๊วย	1,063	11,125	-	-	-	-	-	-	-	19,998	1,815	3,448	37,448
กุ้งหัวแข็งใหญ่	113	3,350	-	-	1,450	1,065	-	-	-	14,565	3,168	4,050	27,760
ปลาดุกทะเล	7,510	1,613	2,888	2,560	2,105	1,858	250	1,068	1,560	1,095	1,648	380	24,533
กุ้งหัวมัน	4,875	14,125	1,500	-	-	-	1,400	450	-	-	153	-	22,503
ปลาคะเพียนขาว	40	1,950	700	60	4,125	200	3,750	2,448	2,075	640	455	-	16,443
ปลากดเหลือง	550	7,325	1,425	300	1,283	608	938	430	-	103	268	93	13,320
ปลาดุกอุย	200	588	1,875	840	913	893	395	460	370	635	1,030	163	8,360
ปลาคะกรับ	225	-	13	108	73	18	83	18	135	53	18	1,050	1,790
กุ้งกุลาค่า	-	438	-	-	43	63	-	-	-	215	40	448	1,245
ปลาระบอกขาว	-	250	250	25	-	-	-	-	-	35	-	123	683
ปลากะพงขาว	265	-	-	30	-	179	-	-	-	33	-	-	506
ปลาบึก	-	-	400	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400

แผนที่แสดงผลผลิตกุ้งก้ามกราม (*Macrobrachium rosenbergii*, de Man, 1879)
 มีผลผลิตขึ้นทำสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา มากเป็นอันดับ 2 ปี 2552

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงผลผลิตกุ้งก้ามกรามที่ขึ้นทำสัตว์น้ำมากเป็นอันดับ 2 ปี 2552

ตารางที่ 4 ผลการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในกิจกรรมพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ต่อผลการจับสัตว์น้ำของ
ชาวประมงในทะเลสาบ ระหว่างปี 2546-2551

สัตว์น้ำ	ปี 2546		ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		ปี 2551	
	ปล่อย	จับ	ปล่อย	จับ	ปล่อย	จับ	ปล่อย	จับ	ปล่อย	จับ	ปล่อย	จับ
	(ล้านตัว)	(ตัน)	(ล้านตัว)	(ตัน)	(ล้านตัว)	(ตัน)	(ล้านตัว)	(ตัน)	(ล้านตัว)	(ตัน)	(ล้านตัว)	(ตัน)
1. กุ้งก้ามกราม	42.40	19.8	10.95	21.4	37.00	10.2	7.50	36.7	7.60	30.9	25.88	89.9
2. กุ้งกุลาดำ	32.50	42.8	16.25	27.0	39.75	114.8	39.93	16.4	36.28	31.4	14.11	2.9
3. กุ้งแชบ๊วย	13.00	52.9	22.56	101.6	44.50	121.4	6.20	16.7	8.75	46.9	5.75	37.1
4. ปลากะพงขาว	0.80	15.5	0.71	8.1	1.46	3.9	0.49	8.2	0.72	1.3	0.75	2.2
5. ปลาดุกอุย	1.09	9.5	1.63	9.1	1.42	11.9	2.92	34.4	3.35	10.0	1.52	10.1
6. ปลากดเหลือง	0.05	0.0	0.00	0.0	0.04	0.9	0.03	3.3	0.00	4.8	0.00	11.1
7. ปลาหมอไทย	0.20	34.3	0.00	12.7	0.25	2.1	1.58	1.6	1.00	0.5	1.50	0.7
8. ปลานิลแดง	0.01	0.0	0.00	2.4	0.00	10.3	0.00	25.4	0.00	7.3	0.00	2.7
9. ปลูดำ	0.00	8.7	0.00	6.0	0.00	4.7	0.00	3.6	0.00	8.8	0.00	8.6
10. ปลาตะกรับ	0.00	10.7	0.00	5.9	0.00	2.7	0.00	3.4	0.00	1.6	0.12	0.8
11. ตะเพียนขาว	2.60	0.0	0.00	0.0	1.90	0.0	0.70	2.7	0.96	0.3	0.71	3.7
12. ปลาลำปำ,กระแห	0.00	0.1	0.00	0.0	1.55	0.1	1.10	0.0	1.20	0.0	3.60	0.0

ชนิดสัตว์น้ำที่ปล่อยในทะเลสาบสงขลา จำแนกตามหน่วยงาน และปี

ศพจ. พัทลุง	ปี 2549-52	กุ้งก้ามกราม ปลากินพืช ปลาดุกอุย
สพจ. นครศรีฯ	ปี 2549-51	ปลาดุกอุย ปลาหมอไทย
	ปี 2552	ปลาดุกอุย ปลาหมอไทย ปลาตะเพียนขาว
ปจ. นครศรีฯ	ปี 2550	ปลานิล ปลาตะเพียนขาว ปลาสลิด
	ปี 2551	ปลานิล ปลาตะเพียนขาว ปลาสลิด ปลาสรวย ปลาช่อนเทศ ปลาหมอไทย กุ้งก้ามกราม
ปจ. สงขลา	ปี 2550	กุ้งก้ามกราม กุ้งแชบ๊วย กุ้งกุลาดำ ปลากินพืช และปลากะพงขาว
ปจ. พัทลุง	ปี 2550	ปลาดุกอุย ปลากินพืช และกุ้งก้ามกราม
	ปี 2551	กุ้งก้ามกราม ปลากินพืช ปลาดุกอุย
ศพช.สงขลา	ปี 2549	กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ปลากะพงขาว
	ปี 2550	กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย และปลากะพงขาว
	ปี 2551	กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ปลากะพงขาว
ศพช. นครศรีฯ	ปี 2549	กุ้งกุลาดำ ปลากะพงขาว
	ปี 2550	กุ้งกุลาดำ ปลากะพงขาว
	ปี 2551	กุ้งกุลาดำ ปลากะพงขาว

ศพจ. สงขลา	ปี 2547	ปลากดแก้ว
	ปี 2548	ปลาตะเพียนขาว ปลาช่อนเทศ ปลาบ้า ปลากดเหลือง
	ปี 2549	ปลาบ้า ปลาตะเพียนขาว
	ปี 2550	ปลาบ้า ปลาตะเพียนขาว ปลาแก้มขี้
	ปี 2551	ปลาบ้า ปลาตะเพียนขาว ปลาตะเพียนทอง ปลาแขยงนวล

แนวโน้มผลผลิตสัตว์น้ำจากทะเลสาบสงขลา

จากการสำรวจผลผลิตสัตว์น้ำจากทำขึ้นสัตว์น้ำ 50 แห่ง รอบทะเลสาบ ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2552 พบว่า จำนวนชนิด และผลผลิตสัตว์น้ำมีแนวโน้ม ดังนี้

1. ชนิดสัตว์น้ำที่สำรวจพบ รวม 100 ชนิด
2. ชนิดสัตว์น้ำที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น 27 ชนิด ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ปลากดเหลือง ปลากดจี่ลิง ปลาตะเพียนขาว และ ปลาดุกอุย เป็นต้น
3. ชนิดสัตว์น้ำที่มีผลผลิตลดลง 53 ชนิด ได้แก่ กุ้งหัวแข็ง ปลากดน้ำจืด ปลากระพงขาว ปลาโคบ ปลาจิ้มฟันจระเข้ ปลาดุกทะเล (มีหลัง) ปลาดูกระรับ (จี่ตัง) ปลานิลดำ และ ปลาหมอไทย เป็นต้น
4. ชนิดสัตว์น้ำที่มีผลผลิตคงที่ 18 ชนิด ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ปลาทองเทียว ปลาแป้น และปูม้า เป็นต้น
5. ชนิดสัตว์น้ำที่สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลากระพงแดง ปลาดูเหลือก ปลานวลจันทร์ และปลาตะลุมพุก

ตารางที่ 5 แนวโน้มผลผลิตสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ระหว่างปี 2546-2551

ปี พ.ศ.	ปริมาณสัตว์น้ำ (กิโลกรัม)					
	กุ้งก้ามกราม	ปลากดเหลือง	ปลาดูกระรับ	ปลาดุกทะเล	ปลาตะเพียนขาว	รวม
2546	19,779	-	10,666	91,043	-	1,380,694
2547	21,347	-	5,930	55,530	-	1,220,819
2548	10,162	890	2,737	38,485	-	1,150,837
2549	36,701	3,344	3,369	47,241	2,657	1,180,604
2550	30,922	4,793	1,577	29,762	291	852,003
2551	89,862	11,102	780	31,055	3,715	869,769
2552	178,025	6,360	1,837	14,342	21,367	1,013,526
แนวโน้ม	เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ รับการฟื้นฟู	เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ รับการฟื้นฟู	ลดลง แต่หลัง ฟื้นฟูเริ่มเพิ่ม ขึ้น	ลดลง ยังไม่ได้ รับการฟื้นฟู	เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ รับการฟื้นฟู	เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ รับการฟื้นฟู

1.3.2 กิจกรรมสำรวจสถานะทรัพยากรประมง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง ได้ดำเนินการสำรวจสถานะทรัพยากรประมง ในรูปแบบของงานวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. การทดลองขยายขนาดตาอวนไชนั่ง
 2. การแพร่กระจายขนาดของกุ้งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ 3 ชนิด
- ประเด็นปัญหา ผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ รวมถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับมีดังนี้

ปัญหาที่ต้องทำการวิจัย

เนื่องจากเครื่องมือประมงไชนั่งเป็นเครื่องมือประมงประจำที่มีมากจนเกินไปในทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะในบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก ใน พ.ศ. 2549 มีรายงานว่า มีจำนวน 25,000 ลูก และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีก มีการกล่าวว่าไชนั่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน และทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำลดลง จากในอดีตถึงปัจจุบันได้มีการกำหนดแนวทางหลายอย่างในการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงไชนั่ง เช่น การลดจำนวนเครื่องมือชนิดนี้ ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ไม่ทันต่อสถานการณ์ นอกจากลดจำนวนไชนั่งได้จำนวนน้อยแล้ว กลับพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก และในบางพื้นที่ซึ่งไม่เคยมีไชนั่งมาก่อน กลับพบว่ามีเครื่องมือประมงชนิดนี้อยู่ด้วย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง มีแนวคิดว่านอกจากการลดจำนวนไชนั่ง หรือปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมงแล้ว ยังมีแนวทางอื่นที่จะแก้ไขปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำที่ลดลงจากเครื่องมือประมงไชนั่ง ดังนี้

1) เปลี่ยนขนาดตาอวนไชนั่งจากขนาดเล็กเป็นขนาดใหญ่ขึ้น การเปลี่ยนขนาดตาอวนไชนั่ง จากปกติขนาดตาอวนที่ชาวประมงใช้อยู่ 1.5 เซนติเมตร เปลี่ยนเป็นขนาดตาอวนที่ใหญ่ขึ้น ได้แก่ 2.0 และ 2.5 เซนติเมตร จะทำให้สัตว์น้ำขนาดเล็กมีโอกาสหลุดรอดได้มากขึ้น เมื่อปล่อยไประยะเวลาหนึ่ง ผลจับน้ำจะได้เพิ่มมากขึ้น

2) ห้ามมีการทำประมงไชนั่งในบางฤดูกาล ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวประมงทำการประมงไชนั่งไม่ได้ หรือไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน คือระหว่างเดือนธันวาคมหรือมกราคมถึงเมษายน ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่ในแต่ละบริเวณ โดยอาจจะมีการรื้อถอนเรืออวนออกจากทะเลสาบสงขลา ซึ่งเรืออวน ได้แก่ ตัวไชนั่ง และขาทราย จะทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยเฉพาะกุ้งได้มีโอกาสฟื้นฟูกลับมาได้ เช่นเดียวกับมาตรการปิดอ่าวในฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามันในช่วงที่ปลาทาวางไข่และเลี้ยงตัววัยอ่อน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในปีงบประมาณ 2552 จึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง การทดลองขยายขนาดตาอวนไชนั่ง ขนาด 1.5 2.0 และ 2.5 เซนติเมตร และการแพร่กระจายขนาดของกุ้งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ 3 ชนิด

ผลการศึกษา

1. เรื่องการทดลองขยายขนาดตาอวนไซนั้ง

ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อัตราการจับ องค์กรประกอบสัตว์น้ำ รายได้ ความยาวเหยียด และน้ำหนักตัวเฉลี่ยของกุ้งสกุล *Metapenaeus* จากการทดลองขนาดตาอวนไซนั้ง บริเวณเกาะยอ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2552

ขนาดตา (ซม.)	อัตราการจับ (กก./ลูก/เที่ยว)	องค์ประกอบสัตว์น้ำ (%น้ำหนัก)			รายได้ (บาท/ลูก/เที่ยว)	กุ้งสกุล <i>Metapenaeus</i>	
		กุ้ง	ปลา	อื่นๆ		ความยาว (ซม.)	น้ำหนักตัว (กรัม)
1.5	1.02	69.81	21.83	8.36	45.23	6.15	1.75
2	0.58	68.99	23.64	7.37	28.73	6.52	2.01
3	0.51	63.07	24.63	12.30	20.61	6.51	2.00

2. เรื่องการแพร่กระจายขนาดของกุ้งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ 3 ชนิด

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าในแต่ละฤดูกาล มีกุ้งขนาดใดอยู่บริเวณใดบ้าง ข้อมูลในหัวข้อนี้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้รอบทะเลสาบสงขลาตอนนอกและได้ไม่ครบทุกเดือน

ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับ

สิ่งที่เกษตรกรจะได้รับจะเป็นผลการวิจัยทางอ้อม คือ ในรูปหนังสือ หรือรายงานผลการศึกษา ซึ่งจะจัดส่งให้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ หรือเผยแพร่สู่ชาวประมงต่อไป เช่น สำนักงานประมงจังหวัด สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ

ในการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการปรับปรุงแผนแม่บทการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2553 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2553 ณ อาคารเรียนรวม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทางศูนย์ฯ ได้เสนอแนวทางการขยายขนาดตาอวนไซนั้งจาก 1.5 เป็น 2.0 เซนติเมตร และให้เรือถอนเนื้ออวนออก (ตัวไซนั้งและขาทราย) ในช่วงที่ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวอาจจะได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในแผนแม่บทพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในระยะที่ 2 (คาดว่า พ.ศ. 2554 หรือ 2555-2558)

1.4 กิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการ

ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยติดต่อประสานงานกับชุมชน สมาชิกประมงอาสา ผู้นำชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโครงการ ตลอดจนผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้รอบทะเลสาบสงขลา และรับฟังความคิดเห็นของชุมชน นำเข้าสู่การประชุมคณะทำงานดำเนินงาน โครงการตามแผนแม่บทลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้านการประมง เพื่อปรับแผนให้เข้ากับสถานการณ์และเป็นไปตามเป้าหมาย โดยเผยแพร่และให้บริการข้อมูล ข่าวสาร บทความวิชาการ ของโครงการฯ ผ่านทางเว็บไซต์ www.sklonline.com และ www.nicaonline.com นอกจากนี้ได้จัดทำ จดหมายข่าว โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโครงการฯ ให้แก่หน่วยงานกรมประมง สมาชิกประมงอาสา ผู้นำชุมชน อบต. ห้องสมุดต่าง ๆ และองค์กรเอกชน เป็นต้น นอกจากนี้ได้จัดทำโปสเตอร์ และแบนเนอร์ เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ในโครงการฯ อีกทาง

ในปี 2552 คณะทำงานฯ ได้ร่วมจัดนิทรรศการงานรวมพลคนรักทะเลสาบ และได้จัดงาน “ปลา นวลจันทร์คืนถิ่น เพื่อกินสาหร่าย ” เพื่อเพิ่มความหลากหลายของสัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ ดังภาพที่ 1

จดหมายข่าวที่พิมพ์เผยแพร่ในปี 2552 รวม 5 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1/52 – 5/52 สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ <http://www.sklonline.com/downloads.html> และมีรายละเอียด ดังภาพด้านล่าง

ภาพที่ 2 บรรยากาศงานนวลจันทร์ทะเลคืนถิ่นเพื่อกินสาหร่าย วัดท้ายขอ ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1/52 เดือนมกราคม 2552

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ต.เก่าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.100

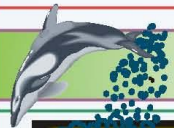
ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เจ้าแก้ว

ข่าวสารจากบรรณาธิการ

ผมเคยได้ยินชื่อเสียงของทะเลสาบสงขลามานานแล้ว ว่าเป็นทะเลสาบที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด เป็นเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงปากท้อง และเศรษฐกิจของประชาชนชาวสงขลา ทั่วทุก มาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อได้มีโอกาสเยี่ยมชมราชการในจังหวัดสงขลา รวมทั้งได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสอย่างใกล้ชิดจึงได้พบความจริงว่าทะเลสาบสงขลาในปัจจุบัน ไม่ได้เป็นเหมือนในอดีตที่เคยได้ยินมาอีกแล้ว ทะเลสาบสงขลาวันนี้กำลังอยู่ในสภาวะที่เสื่อมโทรมความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำก็ลดลงไปมาก ต้นเหตุก็มาจากการกระทำของมนุษย์เราจากการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นรอบๆ ทะเลสาบ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทะเลสาบ ยิ่งไปกว่านั้นบางทีทะเลสาบเป็นแหล่งรองรับของเสียส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านคุณภาพน้ำ และ ผลผลิตสัตว์น้ำในทะเลสาบกรมประมงเองไม่ได้คำนึงในเรื่องนี้ ได้ระดมสรรพกำลังที่มีช่วยกันคิดจัดทำโครงการฟื้นฟูทะเลสาบ รวมทั้งจัดทำงบประมาณมาดำเนินการอย่างต่อเนื่องเมื่อผลการดำเนินงานที่ผ่านมาต้องขอชื่นชมว่ากิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่กรมประมงได้ดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน โดยปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ทะเลสาบ การผลิตพันธุ์สัตว์น้ำที่เลี้ยงต่อการอุปพันธุ์ ล้วนประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง สัตว์น้ำที่เราปล่อยไปหลายๆชนิดได้เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับทะเลสาบอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นกุ้งก้ามกราม กุ้งกุลาดำ ปลากระแห ปลาตะเพียนขาว นอกจากนี้สัตว์น้ำหลายๆชนิดที่เป็นความภูมิใจของทะเลสาบและ อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ เช่น ปลาชิ้ง ซึ่งปัจจุบันชาวประมงจับได้น้อยมาก ไม่ถึง 1000 กก./ปี ก็ได้ถูกนำมาเข้าโครงการ จนปัจจุบันกรมประมงสามารถผลิตพันธุ์ได้เป็นจำนวนมากและบางส่วนก็ได้ถูกนำปล่อยกลับคืนสู่ทะเลสาบไปบ้างแล้ว เช่นเดียวกับสัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ปลาลำปำ ปลาพรหมหัวหมื่น ปลางเขนพล ปลาคั่วค่า ปลาคุกทะเล และ ปลาเกะพงค่าล้วนได้รับความเอาใจใส่จากนักวิชาการของกรมประมง เชื่อได้ว่าสัตว์น้ำเหล่านี้ นอกจากจะไม่หมดไปจากทะเลสาบสงขลาแล้วในอนาคตจะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างแน่นอนอย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงการที่กรมประมงดำเนินการจะประสบความสำเร็จดีมากแค่ไหน แต่ถ้าพวกเราซึ่งยังไม่ให้ความสำคัญกับทะเลสาบสงขลา ยังคงสร้างความเสียหาย และเสื่อมโทรมให้กับทะเลสาบต่อไปเรื่อยๆ ในไม่ช้าทะเลสาบสงขลาก็คงเหลือแต่เพียงอดีตเป็นเพียงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในภาคใต้ ที่เน่าเสีย ไม่มีผลผลิตทางการประมงเนื่องจากสัตว์น้ำอยู่อาศัยไม่ได้ หรือ มีสิ่งปนเปื้อนจนไม่สามารถนำสัตว์น้ำมาบริโภคได้อีกต่อไป

ดร. กมน ศิลป์จารีย์

ตามรอย...ชีวิตดินถิ่น

ในปี 2551 ที่ผ่านมาสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง จ.สงขลา ได้ปล่อยพันธุ์ปลาตะกรับจุดลงในทะเลสาบสงขลา จำนวนสองแสนกว่าตัวเพื่อฟื้นฟูและทดแทนปลาตะกรับจุด ที่ถูกลดน้อยลงทุกวัน ตามโครงการชีวิตดินถิ่น และเมื่อเดือนเมษายน 2551 ก็ได้รับเกียรติจากอธิบดีกรมประมงมาช่วยปล่อยด้วยที่ ต. เกาะยอ จำนวนสองหมื่นกว่าตัว ตอนนั้นก็ประมาณ 7-8 เดือนแล้ว ดังนั้นจึงติดตามผลดูว่าเป็นอย่างไรบ้าง โดยไปสัมภาษณ์ชาวบ้านแถบคูเต่าและ เกาะยอ ซึ่งได้ผลดังนี้

เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552 ได้ออกสัมภาษณ์ นายจูก กาลานุสนธิ บ้านเลขที่ 16/1 ม.8 ต.เกาะยอ ที่เกาะยอนั้นจะพบช่วงน้ำเต็มก็ประมาณเดือน ตุลาคม พฤศจิกายน ซึ่งชาวบ้านจะจับปลาตะกรับจุดด้วยวิธีล้อมหม่าก็ือ ชาวบ้านจะนำเศษกิ่งไม้มาผูกรวมกันเป็นข่อใหญ่แล้วไปปักไว้ในทะเล ซึ่งนานๆเข้าสัตว์น้ำหลากหลายชนิดก็จะมาอาศัย

อานตอหนา 4

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : กมน ศิลป์จารีย์, ไพเราะ สุทธาภรณ์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปริคาลัมพะบุตร, ภวิญญู กมลพลกรัง กองบรรณาธิการ : ภรณ์ชอุ กมลพลกรัง, นิคม ละอองศิริวงศ์, อริญญา อิศวารี, ประมัยพร ทองจนารักษ์, บุญญา คงคาลิหมิน, จ้างง ธีราวุฒิ ออกแบบ&งานศิลป์ : นวร ลักษณ์ นาคปิ่น, ภวิญญู กมลพลกรัง

www.nicaonline.com

www.sklonline.com

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา เดือนธันวาคม 2551

ฝนตกน้ำท่วมไม่เกรงใจกันเลยนะปีนี้ อุปสรรคอะไรก็มีบ้างนะ บางพื้นที่อย่างทะเลสาบตอนนอกที่ฝนตกน้ำจึงวางไซกันไม่ได้เลย ส่วนแถบอินนิผล กระทบบ้างแต่ก็ไม่เยอะเท่าไร ภาพรวมก็ถือว่ายังดีอยู่ ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มี ปลาปึก ได้ทั้งเดือนประมาณ 300-500 กก. กุ้งน้ำท่วมสูงนี้แหละ...ปลาช่อนได้วันละ 200-400 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 150-250 กก. ปลาโสดได้วันละ 80-100 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 50-80 กก. ปลาสดเหลืองได้วันละ 30-50 กก. และปลาสาลาได้วันละ 10-20 กก. เท่านั้น

ทะเลน้อย... แถบนี้ฝนยิ่งตกบ่อยยิ่งตื้นนะ เพราะว่าปลางขึ้นมาเล่นน้ำใหม่ เข้าทางชาวบ้านแถบนี้เลย แต่ไม่ใช่ว่าตกจนท่วมทำอะไรไม่ได้เลยนะ อันนี้ก็ไม่ติดอีก อ้าว...เอาให้แน่ะซิ ก็ตกบ้างพอประมาณแหละ...สัตว์น้ำที่จับได้ก็มี ปลาช่อนได้วันละ 100-200 กก. ปลาโสดได้วันละ 50-100 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 50-80 กก. ปลาดุกได้วันละ 20-50 กก. ปลาคะเพียนได้วันละ 20-30 กก. ปลาสาลาได้วันละ 10-20 กก. และปลาเนื้ออ่อนได้วันละ 2-5 กก.

ทะเลหลวง... ช่วงฝนตกก็ตกมากแถบนี้ เพราะจะมีอะไรไรดีเยอะอย่างปลา ปึกก็เหมือนหนักถ้าฝนไม่ตกอย่างนี้ก็ไม่ยอมไหลเข้ามาให้เห็นเลยนะ นี่แถบนี้เขาไซกัน เยอะเลยรวม ๆ แล้วประมาณ 400 กก. ได้น้ำหนักต่อตัวประมาณ 8-15 กก. ส่วนสัตว์ น้ำอื่นก็มีนะ อย่างกุ้งกะต๋อมได้วันละ 100-200 กก. ปลาชะโดได้วันละ 80-100 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 50-80 กก. ปลาไหลได้วันละ 30-50 กก. และปลาช่อนได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลสาบตอนใน... ก็ยังคงครองเจ้าแห่งความหลากหลายของสัตว์น้ำเหมือน

เดิมนะ แถบยังมีอะไรที่ช่วยทดแทนอยู่ตลอดเวลาเลย อย่างกุ้งก้ามกรามไม่มี อ้าวก็มีกุ้ง หวังมันเข้ามาแทน ถ้ากุ้งไม่มีก็ยังมีปลาเข้ามาแทนทั้งปลาช่อน ปลาสาลา ปลาสด หรือแม้แต่ ปลาดุกทะเลเล็กพร้อมที่จะเสียบแทนได้เสมอ ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้เดือนนี้มีกุ้งก้ามกราม ได้วันละ 180-230 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 100-120 กก. ปลาช่อนได้วันละ 70-100 กก. ปลาสดเหลืองได้วันละ 20-30 กก. ปลาสาลาได้วันละ 10-20 กก. และปลาโสดก็ได้ วันละ 10-20 กก. เช่นกัน

ทะเลสาบตอนนอก... ช่วงนี้หน้าจิตชาวบ้านวางไซกันไม่ได้หลายคนที่เตรียมทำ งานอื่นกันบ้างแล้วทั้งก่อสร้าง และทำงานโรงงาน ส่วนชาวบ้านบางคนที่มีอวนก็จะวาง อวนไปฟาง ๆ ก่อน เพื่อเลี้ยงชีพไปวัน ๆ ส่วนน้ำเต็มนะเรือก็คงต้องรอไปอีกหลาย วันแหละชาวบ้านแถบนี้เขาชินกันแล้วแหละ เพราะเป็นอย่างนี้ทุกปีอยู่แล้ว... ท้ายสุดนี้ ก็ขอให้มีความสุขตลอดไปนะ.

บุญยา...รายงาน

คุยคุยข่าว...ประสาชาวล

โดย บุญยา คงคาลิหมิน

ของสัปดาห์ที่ 51 ด้วยสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายให้หายไปจากชาวเลรอบทะเลสาบด้วย เกิดนะ...และขอให้สิ่งที่ดีที่กำลังจะถึงในปีใหม่ 52 นี้ เขามาสู่ชาวเลสาบด้วยเช่นกัน แต่ ก็มันแหละนะ ต้องขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของแต่ละคนด้วยว่าจะดีหรือไม่ดี ไม่ใช่ไป ขโมยของเขามาแล้วขอร้องให้ตำรวจจับได้นั้นก็ไม่ใช่เรื่องว้ามยี่ ? โดยส่วนตัวแล้วก็ยัง เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอถึงแม้บางครั้งเราจะซวยก็เถอะ แต่ก็ยังเชื่อว่าคงไม่ ซวยตลอดหรอกน่า...ว้ามยี่ ?

ตลาดพิทลุง... ฝนตกน้ำท่วมสูงทะเลสาบน้ำก็สูงใครหลายคนอาจจะไม่ชอบแต่ ก็ยังมีอีกหลายคนที่ยอกว่า เออดีนะ...กำลังจะนำท่านไปพบกัน...แม่เปิดตู้ยิ่งใหญ่จังนะ ก็นาน นานจะเจอที่นี้หน้า ต้องให้สมกับบรรยากาศหน่อย ก็ปลาปึกจ้ย นี่ถ้าหน้าไม่ท่วม เลสาบอย่างนี้จะก่อไม่มีทางได้เจอหรอก เออ...แล้วก่อนหน้านี้หละ เขาไปอยู่ไหนเสีย ละ คำตอบ ก็ไม่ทราบเหมือนกันนะ ได้เยอะด้วยนะประมาณ 40 ตัว ตัวละ 8-15 กิโลก็ ถือว่าไซ้ได้แหละ...

นาประอ... นี่ก็เหมือนกัน เป็นผลพลอยได้จากน้ำท่วมเลสาบเช่นกัน ถ้าหน้าไม่ท่วมก็ไม่มีทางได้เจอเหมือนกัน “งู” จ้ย เยอะแยะเสียหมดตามขอบทะเลสาบแถบบาง ครั้งแอบไปอยู่ตามบ้านด้วยนะ ปลาวุหอกล่อเลนนะ ปลาไหลต่างหากได้กินเยอะ จิง ๆ วันละประมาณร้อยกิโล แต่แม่ค้าไม่สามารถรับซื้อได้หมดเพราะไม่มีตลาดส่ง

ดังนั้นยอดที่แม่ค้าประมาณ 30-50 กิโล เท่านั้นเอง ส่วนที่เหลือชาวบ้านจะนำไปขาย เองที่ตลาด...(น้ำจิต)

วัดภูมิ... แถบนี้เจ็บหายหลายเดือนแล้วนะไปทุกทีไม่มีทุกที เริ่มซักจะสงสัยแล้ว นะว่าทำไมถึงไม่มีสิบบิไปสิบบิจริงๆความจริงช่วงที่เขาได้กินนั้นบางทีก็ประมาณเอา- ทิดยี่เดียว แต่เราดันออกสำรวจไม่ตรงกับตอนที่เขาจับสัตว์น้ำได้ยี่แล้วอีกอย่างสัตว์น้ำ ก็ได้กินน้อย ชาวบ้านบางคนก็เลยถือโอกาสไปขายตลาดซะเอง เพราะจะได้กำไรเยอะ กว่าที่ขายกับแม่ค้าจ้ย คราวนี้แม่ค้าแหละซวยเพราะส่วนใหญ่ลูกหนี้ทั้งนั้น... ก็ต้องทำใจ แหละนะ ทำจ้ยได้...(น้ำจิต)

ลูซุด... เริ่มจับกุ้งก้ามกรามได้กินบ้างแล้วนะหลังจากหายไปช่วงหนึ่ง เพราะน้ำ ในเลสาบสูงวางอวน วางไซ ทอดแหก็ไม่ได้ กระแสลมก็แรงแต่ตอนนี้คืออะไร อะไรจะเข้า รูปเขารอบข้างแล้วนะ โดยได้กุ้งก้ามกรามวันละประมาณ 20-25 กิโล ก็โอเคแล้วแหละ นะ...(น้ำจิต)

ศรีไชย... ช่วงน้ำท่วมก็ดูยังปกติอยู่นะ แต่พอหน้าเริ่มลดนะซิ แถบนี้มีปัญหาทันที เพราะน้ำตื้นชะล้างเอาสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ แถบนี้ทั้งมูลวัว มูลหมู ฯลฯ ลงไปในทะเลสาบ ด้วยแล้วเป็นยี่ละที่นี้สัตว์น้ำต่าง ๆ ทั้งปลาดุกทะเล ปลาโสด ปลาช่อน รวมทั้งกุ้งก้าม กราม ฯลฯ นอนตายกันเพียบเลยสันนิฐานเบื้องต้นว่าคงขาดออกซิเจนสัตว์น้ำก็ถึงได้เป็น อย่างนี้ แต่ก็ประมาณเอาทิดยี่เดียวทุกอย่างก็เข้าสู่สภาวะปกติ ก็ไซ้ตื้นไปอยู่ในช่วง ระยะเวลาสั้น ๆ ถ้ายาวกว่านี้ละก็...ไม่อยากนึกเลย...(น้ำจิต)

สทั้งหมด... น้ำจิตก็เจ็บเลยนะแถบนี้ ก็เป็นสภาวะปกติเดะนะ ปลายปีก็อย่างนี้ ทุกปี ชาวบ้านบางคนก็หางานรองรับไว้บ้างแล้วทั้งก่อสร้าง ทำงานโรงงาน เป็นต้น ก็สู ่กันไปเรื่อย ๆ แหละนะ ชีวิตก็จ้งแหละ...(น้ำจิต) สุดท้ายก็ขอให้มีความสุขตลอดไปนะ คิด หวังสิ่งใดขอให้ตั้งใจไปบรรดาทุก ๆ ด้านเลยนะ ชาวบ้านรอบทะเลสาบจ้...และก็ ช่วยกันดูแลทะเลสาบสงขลาของเราต่อไปและตลอดไปด้วย ขอขอบคุณครับ...

สารพันสัตว์น้ำ: สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน จิมฟันจระเข้

ริมตลิ่งนิ่งเฉือนน้ำเรื้อยซา
ปลาตัวยาวราวไม้ไผ่เข้าไป
ลำคัมเกรงแข็งที่กระพือสั้น
หัวยาวยื่นลื่นไหลไม่ห้อยทิ้ง
ธรรมชาติฉลาดล้ำย้าคิดเห็น
เป็นปลาแหกแหวกแนวแจ่มน่าดู
เห็นครั้งแรกแปลกใจไม่หรือเปล่า
ช่างพรางตัวก๊วักขโมยโลตรา

เงาพฤษภาสะทอนสูดูไหวไหว
เหมือนมิใช่เชื่อมัจฉาน่าแปลกจริง
ครีบเล็กสั้นค่อนใสไปคล้ายคิง
ปากเล็กจริงเจียมจั้งคังรู
เสกจิมฟันจระเข้แสนเทพู
อู่เคียงคู่อุสาครอนธรา
กรันจ้องเอจิ่งเห็นเป็นมีศยา
คือคุณค่าของชีวิตลิขิตมา

ที่มา : นกตะวัน <http://www.thai poem.com/forever/tpage/poem61821.html>

ชื่อไทย

จิมฟันจระเข้

ชื่อสามัญ (COMMON) FRESHWATER-PIPEFISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Microphis boaja*

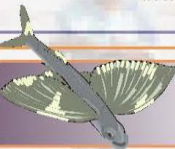
ลักษณะทั่วไป ความยาวประมาณ 16-47 เซนติเมตร ลำตัวเรียวยาวและมีสันฐานเป็นเหลี่ยม เกือบได้เปลี่ยนรูปกลายเป็น แผ่นกระดูกแข็งเป็นข้อรอบตัว มองดูจะมีลักษณะคล้ายเป็นโครงกระดูก จะอวบปากยื่นแหลมปลายปากคล้ายปากแคระ ไม่มีฟันในปากดูดอาหารกินเมลงและตัวอ่อนที่อาศัยอยู่ตามผิวน้ำ

อาหาร

ถิ่นอาศัย

จะอยู่ตามผิวน้ำ ในแม่น้ำลำคลองและหนอง บึง ที่มีพืชน้ำติดต่อกับแม่น้ำ พบในแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำ เจ้าพระยาแม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำแม่กลอง ทางภาคใต้พบในทะเลน้อยทะเลสาบสงขลา

โดย ประมัยพร ทองกลมรักษ์

ปลา nila จำ...เธออยู่ไหน

ต่างคนต่างคิดไปต่างๆ นานา ว่า ปลา nila หายไปไหน จนกระทั่งหมอยงพุงศมถิติ คอสมันนิศค์ของศิริมีประ โยชน ได้บินคว้นไปเกาะรอยปลา nila.. คิดตามข่าวสารมาแล้วสู่ถิ่นที่... จากการสัมภาษณ์นายสมควร สุวรรณศรีมี ประธานแพปลาชุมชนบ้านคูซูด ม.4 ต.คูซูด อ.สทิงพระ จ.สงขลา และสมาชิกประมงอาสาอีกหลายท่าน ได้ความว่าประมาณปี 2536 บริเวณบ้านคูซูดนี้มีการจัดตั้งเป็นที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ โดยออกเป็นประกาศจังหวัดสงขลา โดยการเสนอของนายสนั่น ลิมวิวัฒน์กุล ประมงอำเภอสทิงพระในขณะนั้น โดยมีพื้นที่ประมาณ 933 ไร่ เดิมใช้ไม้หลักปักเป็นแนว

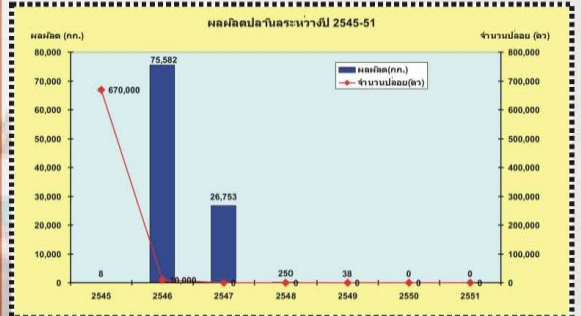
ต่อมาปี 2538 จึงพัฒนาเปลี่ยนมาใช้ทุ่นลอยคั้งห่างจากชายฝั่ง ประมาณ 300-500 เมตร โดยประมาณ มีสมาชิกประมงอาสาช่วยกันดูแลประมาณ 7 คน ในตอนนั้นลูกพันธุ์ปลา nila ยังมีไม่มากนัก สมาชิกประมงอาสาในกลุ่มก็ยังไม่เสาะหา โดยการทอดแหบ้าง ลากอวนบ้าง รวบรวมลูกปลา nila จากลูกลอยบริเวณ อ.ระโนด จ.สงขลา และ อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช ได้ลูกปลา nila ขนาด 2-3 นิ้ว แล้วนำมาปล่อยในที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำที่คูซูด ในปี 2538 นี้เอง หลังจากปล่อยลูกปลา nila ไปประมาณ 4-5 เดือนปรากฏว่า ชาวประมงเริ่มจับปลา nila ขนาดตลาดได้ จึงมีชาวประมงบริเวณใกล้เคียงลักลอบทำการจับปลา nila ในที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำที่คูซูดไปขาย ได้ข่าวว่าขายได้ดี บางวัน

ได้ถึง 2,000-3,000 บาท/วัน เลขที่เดียว สมาชิกประมงอาสาในกลุ่มดูแลไม่ทันจึงต้องขอแรงตำรวจมาช่วยดูแลอีกทาง

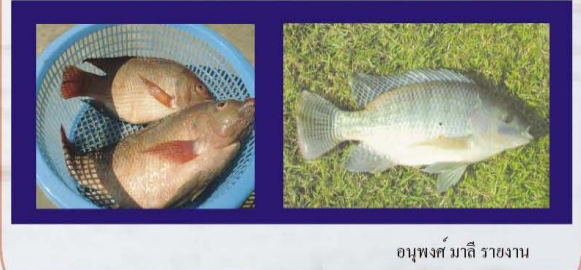
หลังจากนั้นในปี 2545 กรมประมงได้นำลูกพันธุ์ปลา nila มาปล่อยในทะเลสาบสงขลาเป็นครั้งแรก 670,000 ตัว ในช่วงแรกหลังจากรปล่อย.. ชาวประมงยังจับได้ไม่มาก

ต่อมาปี 2546 ชาวประมงเริ่มจับปลา nila ได้ ประจวบกับเป็นช่วงฤดูน้ำหลาก.. จึงมีลูกปลา nila หนีไหลมาจากฝั่งลำน้ำบาง จากลำคลองต่างๆ บ้าง ทำให้ชาวประมงจับปลา nila ได้มากขึ้น เฉลี่ยรายได้วันละ 500 บาท/คน ในช่วงนี้มีเรือที่ทำการประมงปลา nila โดยวิธีไล่หรือวางกัก ประมาณ 30 ลำ... ชาวประมงบอกว่าการจับได้ตัวใหญ่สุดขนาด 2.2 กิโลกรัม ก็มี (คิดราคาปัจจุบัน = 2.2 x 50 = 110 บาท/ตัว) ส่วนราคาในช่วงนั้นมีเพปลาแลวนหน้าวัดคูซูดรับซื้ออีก 2-3 แพง ราคาอยู่ที่ 25-30 บาท/กิโลกรัม เท่านั้น ชาวประมงแถวคูซูดจึงล่าช้ากันเป็นแถว.. ชาวประมงเล่าต่อว่า...

ตั้งแต่ปี 2549 ปลา nila ไม่ได้อาศัยในหนองหรือที่น้ำ... แต่ตัวนั้นไม่มีแล้วต่างหาก.. นานๆ ปรากฏ... กว่าจะพบปลา nila สักตัว... ซึ่งในปีนี้เองที่กรมประมงมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานในสังกัด... งดปล่อยพันธุ์ปลา nila ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจากข้อมูลการสำรวจผลผลิตสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา โดยสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง.. ดูเฉพาะปลา nila ที่ขึ้นจากทำขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ปี 2546-2549 มีผลผลิตปลา nila รวมกัน เท่ากับ 102,666 กิโลกรัม และแยกเป็นผลผลิตแต่ละปีดังกราฟที่ 1 คิดเป็นมูลค่าที่ชาวประมงได้รับสูงถึง 5,131,500 บาท (102,630 กก. x 50 บาท/กก.)

ท้ายสุด... ชาวประมงได้วิ่งวอนผ่านจดหมายข่าวฉบับนี้ว่า... อยากให้กรมประมงหรือหน่วยงานราชการอื่นๆ หรือองค์กรเอกชน... พยายามหาคนที่คิดคือปลา nila นั้น... ได้กรูหมทบทวน... และช่วยสนับสนุนลูกพันธุ์ปลา nila หรือสัตว์น้ำชนิดอื่น กุ้งก้ามกรามก็ได้... ให้ช่วยฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้... ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง และสร้างความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชน โดยรอบทะเลสาบสงขลา.. ทั้งท้ายอีกว่า.. ไม่ต้องกลัวหรือกลัวว่าปลา nila จะมาครองในทะเลสาบสงขลา... มีมากไปก็แล้ว.. แต่กลัวไม่มีมากกว่าครับ... ฝากถึงท่านผู้ใหญ่ในบ้านเมือง NGO กับ NG-อด ท่านจะเลือกอะไรครับ? ... คุณสมควรและสมาชิกประมงอาสาฝากมาบอกอีกว่า.. ถ้าไม่เชื่อลองไปถามทุกครัวเรือนว่าเขาอยากให้มีลูกพันธุ์ปลา nila หรือพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ มากๆ ในทะเลสาบสงขลาไหม ทุกคนจะร้องโอ้อึ้ง.. โธ่.. โธ่.. โธ่.. โธ่..

อนุพงศ์ มณี ราชงาน

ตามรอย...ชีวิตดินถิ่น

(ต่อจากหน้าแรก)

รวมทั้งปลาตะกรับจุดด้วย ดังนั้นเวลาที่ประมงชาวบ้านจะไขว่นล่องหนำ จากนั้นก็จะเข้าไปยกหนำ ปลาที่จะตกใจว่ายไปติดอวนที่ล่องไว ซึ่งชาวบ้านจะทยอยนำขึ้นเรือและครั้งแต่ละครั้งจะได้ปลาหลากหลายชนิดมาก ทั้งเล็กทั้งใหญ่รวมกันอยู่ในนี้แหละ และปลาตะกรับจุดที่ติดมานั้นส่วนใหญ่ประมาณ 10-20 ตัวต่อ กิโล ซึ่งดูแล้วปลาซึ่งค่อนข้างเล็กมาก ดังนั้นเราต้องเลือกเฉพาะตัวโต ส่วนตัวเล็กก็ต้องปล่อยไปก่อน ชายคอนนี้ก็ไม่ไ้ราคาเพื่อไว้ในอนาคตดีกว่าไหม?

เครื่องมือประมงที่จับปลาตะกรับจุดส่วนมากจะเป็นโพงพาง ไซ และ อวน ซึ่งครั้งนี้ดูแล้วหากจะอนุรักษ์กันนั้นไม่ยาก เพียงแต่ต้องสละความโลภออกไปบ้าง อย่างโพงพางและไซ เวลาขึ้นมาเจอตัวเล็กก็ปล่อยไปเสียเถอะเก็บไว้ก็ไม่ม่ประโยชน์ ราคาก็ไม่ดี ทำลายทรัพยากรปลาวัว ๆ ซึ่งถ้าปล่อยไปประมาณ 2-3 เดือนข้างหน้า จากราคา 5-10 บาท จะกลายเป็น 300-400 บาททันทีเลย คุ้มกว่ากันเยอะ ส่วนอวนนั้นก็ให้ขนาดตา 5-6 ซม. นั่นก็เหลือกินแล้ว และหากปฏิบัติได้ดังนี้ รับรองว่าในอนาคตปลาตะกรับจุดนี้แหละคือ คาราวะทะเลสาบสงขลาเลยจ้ะ...ขอขอบคุณบุคคลทั้งสองท่านด้วยที่ได้ร่วมให้ข้อมูลครั้งนี้ ขอพระคุณมากครับ...

การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บท การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง

เมื่อวันอังคารที่ 9 ธันวาคม 2551 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมงโดยมีนายพณิชย สึงขันธ์ม ผู้ตรวจราชการกรมประมง เขต 8 เป็นประธาน และได้มีตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ของกรมประมงเข้าร่วมประชุมเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2551 ซึ่งประกอบด้วย 5 โครงการ คือ โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โครงการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โครงการจัดการการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่ทางกุ้งทั้งร้างและโครงการจัดการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งที่เหมาะสม โครงการที่ได้รับการตอบรับจากชาวประมงในพื้นที่รอบทะเลสาบมากเห็นจะเป็นโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ในปีที่ผ่านมาได้มีการปรับเปลี่ยนชนิดสัตว์น้ำหลักที่ปล่อยจากกุ้งกุลาดำเป็นกุ้งก้ามกรามเนื่องจากสภาพความเค็มของน้ำในทะเลสาบเปลี่ยนแปลงไปเป็นน้ำจืดเกือบตลอดทั้งปี ซึ่งได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ นอกจากนี้ โครงการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ยังประสบความสำเร็จเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำดังกล่าวได้สำเร็จแล้ว 5 ชนิด ได้แก่ ปลาตะกรับ (ปลาขี้ตัง) ปลาตะพงเขียว ปลาแกมช้ำ ปลาแขยงนวล และปลาตุกร้าฟัน ซึ่งนับว่านับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดี และคาดว่าสัตว์น้ำทั้ง 5 ชนิดดังกล่าวคงไม่สูญพันธุ์ไปจากทะเลสาบสงขลาเป็นแน่ การประชุมในครั้งนี้ยังได้มีการพิจารณาเพื่อปรับแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552 เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และยังคงให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนรอบทะเลสาบอีกด้วย ทั้งนี้โครงการทุกโครงการจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อจากความร่วมมือจากหลายฝ่าย

เส้า!ประสาชาวล

ตอน แช่วการเมือง

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2/52 เดือนมีนาคม 2552

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.ก้านสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.100

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก่าแก่

ข่าวสารจากบรรณาธิการ

ช่วงนี้มีข่าวคราวการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลามาแล้ว
สู่กันฟัง เมื่อวันที่ 7-8 มีนาคม 2552 ได้มีโอกาสไปร่วมสัมมนาเรื่อง เหลือ
หลัง มุ่งหน้า สู่การพัฒนาชุมชนน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 2 จัดโดย
คณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาชุมชนน้ำทะเลสาบ
สงขลา วุฒิสภา

เป็นที่น่ายินดีที่ทางวุฒิสภาได้ลงมาติดตามสอบถามปัญหา การ
แก้ไขข้อเสนอแนะต่างๆ นำไปตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในประเด็นต่างๆ ว่าจะ
จัดการแก้ไขทำอย่างไรกันต่อไป

ในส่วนของประมงนั้นน่ายินดีที่ชาวประมงตอบรับเป็นเสียงเดียว
ว่า ในปีที่ผ่านมาได้ก่อกำรรมที่กรมประมงระดมพลอยนี้แหละทำให้พอ
มีรายได้ขึ้นมาบ้างมีการกล่าวถึงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชนในแง่ดีที่ผู้
บรรยายเช่น รศ.ดร. ประเสริฐ ชิดพงศ์ เช่นเดียวกับในวงสัมมนากลุ่มย่อย
กล่าวโดยสรุปทุกฝ่ายเห็นว่าโครงการนี้มีประโยชน์มากส่งผลกระทบต่อด้านดี
เป็นวงกว้างต่อชาวประมง แต่โดน โฉงบประมาณน้อยมากจึงได้เรียกร้องให้
รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณในส่วนนี้อีก นอกจากนี้กลุ่มชาวประมงยังได้
เสนอให้จัดการเปิดปากร่องน้ำของทะเลสาบให้กว้างขึ้นและมากขึ้นเพื่อให้
พันธุ์สัตว์น้ำได้อพยพเข้ามาเติบโตอาศัยอยู่ในทะเลสาบมากขึ้น

การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ได้ดำเนินการมาได้ 5 ปีแล้วมีส่วน
ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านมีรายได้จากการจับสัตว์น้ำเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นถึงแม้
ว่าถูกกล่าวหาว่าเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน แต่ก็ดีใจที่ส่วนที่มีส่วนทำให้ชาว
ประมงพื้นบ้านมีรายได้ มีความสุขเพิ่มขึ้น ครอบครัวไม่ต้องอพยพเข้ามาเมือง
ไปขายแรงงาน ในระยะยาวแล้วเราจะต้องหาทางเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำใน
ทะเลสาบกันต่อไป

ภูมิใจครั้งที่ฟาร์มทะเลโดย ชุมชนสามารถเป็นที่พึ่งของชาวประมง
พื้นบ้านได้ ชาวประมงมีความสุข เราก็สุขด้วยครับ

ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : คมนัน ศิลปาจารย์, ไพเราะ สุทธาทิพย์, ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรณ์ชฎา ภูมิพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรณ์ชฎา ภูมิพลกรัง, นิตม ละอองศิริวงศ์, อรุณญา อิศวอริย์, ประมัยพร ทองกลมารักษ์, บุญญา คงคาลิหมิน, จันทน์ ถิราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ นาคปิ่น, ภรณ์ชฎา ภูมิพลกรัง

www.nicaonline.com

www.sklonline.com

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา เดือนกุมภาพันธ์ 2552

มีความรู้สึกว่าการหาปริมาณไม่ลงตัวของแต่ละเดือนจะไม่เหมือนกันเลยนะ บางเดือนจับกุ้งไม่ได้ก็เรียกร้องให้ปล่อยเยอะ ๆ แต่พอบางเดือนได้ก็เยอะก็มีปัญหาตามมาอีกสารพัดเลย ทั้งราคา ทั้งตลาด ทั้งบอกว่าพอแล้ว ทำง่ายได้ละนะสิ่งไหนที่มีปัญหาที่แก ๆ กันไปแล้วกัน สักวันคงจะดีเองแหละ ! สัตว์น้ำที่จับได้เดือนนี้ มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 400-600 กก. ปลาช่อนได้วันละ 300-500 กก. ปลาสลาดได้วันละ 200-300 กก. ปลาดตะเพียนขาวได้วันละ 100-200 กก. และปลาดุกทะเลได้วันละ 50-100 กก. ทะเลน้อย...เอ! มาจากไหนกันเอ่ย...ก็ตั้งแต่สำรวจมาไม่เคยเจอเยอะขนาดนี้เลยแม้จะมาจากที่ไหนกันอีกเล่า ก็เพื่อนประมงเราแหละที่ช่วยฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำพันธุ์นี้แหละ...อะ...อะ...ง ก็ปลาดตะเพียนขาววัย เดือนนี้ได้กินมโหรีเลย แม้ค้าบางคนได้ตั้งเป็นร้อยกิโลนะ เอ...งั้นมาดูรายละเอียดกันเถอะ ปลาดตะเพียนขาวได้วันละ 100-200 กก. ปลาสลาดได้วันละ 100-200 กก. ปลาช่อนได้วันละ 100-200 กก. ปลาหมองขาวได้วันละ 80-150 กก. และปลาดุกทะเลได้วันละ 10-20 กก. ทะเลหลวง...ตั้งแต่มีกุ้งก้ามกรามเข้ามาเกี่ยวพันแถบนี้ดูจะมีสีสันขึ้นเยอะเลยนะ เพราะเมื่อก่อนแถบนี้ดูจะเป็นร่องเยอะเลย เมื่อเทียบกับแถบอื่นคือไม่ค่อยมีอะไรมาโชว์เลย แต่เดี๋ยวนี้กุ้งก้ามกรามมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจแถบนี้จึงทำให้เด็กักพอๆ สัตว์น้ำที่จับได้มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 200-300 กก. ปลาหัวแข็งหวาดอ่อนได้วันละ 200-300 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 80-100 กก. ปลากดคันหลาวได้วันละ 70-100 กก. ปลากดเหลืองได้วันละ 30-50 กก. ปลากดเหลืองที่กรมประมงพยายามปล่อยลูกปลา ก็เริ่มเห็นผลนี้แหละปลาช่อนได้วันละ 30-50 กก.

ทะเลสาบตอนใน...ปัญหาเดิม ๆ เวียนมาอีกแล้ว พอได้กุ้งก้ามกรามเยอะ ๆ ก็มีปัญหาย่างนี้ทุกที ราคาตกบ้างแหละ ไม่มีตลาดส่งบ้างแหละ หยุตปล่อยบ้างแหละ สารพัดเลยแหละ ! ก็บอกแล้วงัยว่าให้จับกุ้งเป็น เพราะตลาดยังต้องการอีกเยอะ แล้วไม่ลองเปลี่ยนดูบ้างหรือ ถ้าไม่เปลี่ยนปัญหาก็จะคาราคาซังอยู่อย่างนี้ตลอดแหละ... เปลี่ยนจับกุ้งเป็นอะไรทุกอย่างก็เตรียมพร้อม หายห่วง... สัตว์น้ำที่จับได้มี กุ้งก้ามกรามได้วันละ 400-500 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 50-100 กก. ปลาช่อนได้วันละ 50-100 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 20-50 กก. ปลาแมงได้วันละ 10-20 กก. และปลาไหลได้วันละ 10-20 กก. เช่นกัน

ทะเลสาบตอนนอก...เริ่มมีงานทำกันบ้างแล้วนะ หลังจากเจียบหายไปหลายเดือน เนื่องจากน้ำจืด หลายคนก็ออกไปทำงานข้างนอกก็เริ่มทยอยมางานเช้าแล้ว ลุงทะเลก็ได้แล้วนะ...สัตว์น้ำที่จับได้เดือนนี้มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 300-500 กก. กุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 80-100 กก. ปลากดขี้ลิงได้วันละ 5-10 กก. ปลาได้วันละ 5-10 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 2-5 กก. กุ้งกุลาดำได้วันละ 1-2 กก. เท่านั้น

บุญญา รายงาน

คุยคุ้ยข่าว...ประสาชาวเล

โดย บุญญา คงคาลิหมิน

ดิหน้อยนะเดือนนี้เนาะไม่ว่าจะหันไปมุมไหนของทะเลสาบชาวบ้านต่างก็มีความสุขกับการทำมาหากิน สุขกับทะเลสาบที่ยังมีอะไรให้ทำมาหากิน เอ... เหมือนกันนี้หว่า... ! แต่ก็ดีตอญิดหนึ่งตรงความเต็มยังมีมาไม่ถึงเลย ดิดไฟแดงนานจังนะ... คิดถึงกุลาดำแล้วเด...

ลำปำ...ไม่เหงาแล้วนะ มีกุ้งก้ามกรามเป็นเพื่อนแล้วต่างก็สนับสนายกับเดือนที่แล้ว ก็อย่างว่าแหละนะ ! คลื่นลมสงบแล้วนี่ ก็ดำเนินชีวิตตามปกติได้แล้ว หันไปปลูกผัก ปลูกแดงโมหลายวันแล้ว ลงทะเลบ้างก็มีเหมือนกันสนับกันอยู่อย่างนี้แหละ ชีวิตจะได้ไม่จำเจ มีความสุขดีออก...(น้ำจืด)

นาปะขอ...แม้ค้าหักคำแรกเลยที่ว่า "หยุดปล่อยได้แล้ว" คือแถบนี้เขามีปัญหาประจำแหละ เรื่องราคาก็ขายไม่ได้...ก็ผมบอกหลายครั้งแล้วว่าให้จับเป็น ตลาดจะกว้างกว่าดูอย่างศรีไชย ดูซุซุชิ ! เขายังไม่มีปัญหาเลย ยังจับกันได้สบาย แถบนี้เนาะเขามีปัญหาเหมือนกัน คือกัวันไหนจับได้น้อยละก่อนนอกมุ้งเลยไป...ล้อเล่นเนาะ ! (น้ำจืด)

ทะเลน้อย...เออเน...แถบนี้เขาไม่ยุ่งเลยกับกุ้งก้ามกรามไม่ต้องไปนั่งปวดหัวกับราคาที่ไม่นิ่งของกุ้งตาย สงออกก็ไม่ได้ ก็ดีไปอย่างนะ ! ก็แบ่ง ๆ กันไปนะ เรื่องปวดหัวเนาะ แถบนี้เขาปวดหัวอย่างเดียวคือวันแดดไม่ออก เพราะเขาจะตากปลาร้าไม่ได้ ถ้าให้หลายวันก็ไม่ได้อีก แต่ช่วงนี้หายห่วง...(น้ำจืด)

ปากพะยูน...เหมือนเดิมถ้าได้กุ้งก้ามกรามเยอะละก็จะมีปัญหาเรื่องราคาทุกที อย่างที่เกี่ยวนี้จากราคา 300 เหลือ 230 จากราคา 270 เหลือแค่ 200 บาทต่อกิโล ก็น่าเห็นใจนะ แม้อีกบางคนที่ยอมขาดทุนเพื่อรักษาลูกค้า...เปลี่ยนแผนได้แล้วแหละ จับกุ้งเป็นอะไรจะได้ไม่มีปัญหาหยัง...(น้ำจืด)

เกาะโคบ...ช่วงนี้ไม่ทราบเป็นจับได้กุ้งก้ามกรามไปเยอะมาก ชาวบ้านทั้ง งง อยู่เหมือนกันเพราะปกติแล้วกุ้งไปจับได้ตอนปลายปีต่างหาก ไม่ใช่ช่วงนี้ เออเน... ก็คงขึ้นอยู่กับสภาวะน้ำนั่นแหละเอาอะไรเนอะไม่ได้อีกแล้ว ว้ายยย ! (น้ำจืด)

ดูซุซุ...แถบนี้นะเหมือนกันเลยกุ้งใช้ทั้งนั้น มีหลากหลายตัวนะ ทั้งเพิ่งเริ่มตั้งท้อง ท้องแก่ใกล้คลอดก็มี (สีไข่จะออกสีน้ำตาล-ดำ) เอ...นี่ถึงกุ้งใช้ก็อดคิดถึงธนาคารกุ้งไม่ได้เนาะเป็นโครงการที่ดีโครงการหนึ่งเหมือนกัน ลองหรือพิน่าใหม่ซิจะดีไหม ? ... (น้ำจืด)

สทั้งหมด...เริ่มได้กันบ้างแล้วนะ หลังจากหางหายไปจากวงการอยู่หลายเดือน คราวนี้เป็นที่ของเรบ้างแล้วแหละ ปล่อยให้เพื่อน ๆ แถบอื่นมีความสุขกันตั้งนาน แล้วคราวนี้ผมขอ...(ความเต็ม 7 ppt)

สารพันสัตว์น้ำ: สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน ปลาอุกดำ

ชื่อไทย: ปลาอุกดำ ปลาหนัง

ชื่อสามัญ: Batrachian walking catfish, Walking catfish

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Clarias batrachus*

รูปร่างลักษณะ: รูปร่างค่อนข้างยาวเรียว ส่วนหางค่อนข้างแบน มีสีเทาปนดำ ส่วนท้องมีสีขาว สามารถเคลื่อนที่บนบกได้เป็นระยะทางสั้น ๆ โดยใช้ครีบ เรียกว่า "ปลาแกล"

การแพร่กระจาย: พบได้ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำเจ้าพระยา คาบสมุทรมลายู, เกาะสุมาตรา, เกาะชวา, เกาะบอร์เนียว และมีรายงานพบในศรีลังกาถูกควบคุมการนำเข้าในประเทศไทย และมีรายงานจากบางประเทศว่าส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศหลังจากนำเข้า ปลาอุกดำเป็นปลาที่ใช้เป็นอาหารชนิดสำคัญชนิดหนึ่ง และปลาสีเผือก (Albino) ยังถูกเลี้ยงเป็นปลาสวยงามอีกด้วย

ข้อแตกต่างระหว่างปลาอุกอุยและปลาอุกดำ:

ปลาอุกอุย สีของผิวหนังค่อนข้างเหลือง มีจุดประดำตามตัวและบริเวณด้านข้างของลำตัวอย่างเด่นชัด เมื่อถือออกเหลือง มีมันมากลำตัวค่อนข้างทู่ส่วนปลายของกระดูกท้ายทอยจะป้านและสั้น

ปลาอุกดำ สีของลำตัวค่อนข้างสีเล็กน้อย เมื่อมีสีขาว มีมันน้อย ส่วนหัวค่อนข้างแหลมและส่วนปลายของกระดูกท้ายทอยมีลักษณะแหลมยาว ลักษณะดังกล่าว สังเกตเห็นได้ชัดเจนมาก

การกินอาหาร: ในธรรมชาติลูกปลาอุก กินอาหารจำพวกโปรโตซัว ไรน้ำขนาดเล็ก โรติเฟอร์ และแพลงก์ตอนพืช ปลาอุกที่มีขนาดโตขึ้น จะกินอาหารจำพวกตัวอ่อนของแมลง ลูกกุ้ง ลูกปู หนอน และอินทรีย์สารที่อยู่ตามพื้นโคลน นอกจากนี้ยังสามารถพลิกโงกินอาหารสมทบทั้งประเภทจมน้ำ หรืออาหารชนิดเม็ดลอยน้ำได้ ซึ่งมีส่วนผสมของอาหารประเภทปลาข้าว รำ กากถั่ว ปลาป่น เป็นต้น ปลาอุกกินอาหารได้ทั้งพืชและสัตว์ (Omnivorous) มีนิสัยชอบหาอาหารกินในเวลากลางวันตามบริเวณพื้นก้นบ่อ และจะขึ้นมากินอาหารบริเวณพื้นผิวน้ำเป็นบางครั้งในบางครั้งก็ถือว่าปลาชนิดนี้เป็นพวก Scavengers เนื่องจากเป็นปลาที่มีนิสัยชอบกินอาหารจำพวกเศษเนื้อที่ก้างสลายตัว ปลาอุกมีนิสัยชอบกินอาหารจำพวกเนื้อสัตว์มากกว่าอาหารจำพวกพืชหรืออาหารจำพวกแป้ง

ประสิทธิ์พร ทองณารักษ์

NICA เพิ่มสัตว์น้ำอีก 2 ชนิด เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลสาบ

ตั้งแต่ NICA ได้เริ่มทดลองทำฟาร์มทะเลโดยชุมชนกับผู้ใหญ่ ปรีชา ที่หมู่ 2 ตำบลอุยุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา เมื่อราวกลางปี 2546 เป็นต้นมา เป็นการเปิดดำเนินการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชนในทะเลสาบสงขลา แพร่กระจายไปยังชุมชนฝั่งทะเลอันดามัน ตรีภพนี พังงา เขื่อนโฮงยั้งอ่างไทย สุราษฎร์ฯ นครศรีธรรมราช ปัตตานี นราธิวาส กับอ่าวไทย สมุทรสาคร และตราด

จากการที่ได้เข้าร่วมประชุม เหลือหลัง มุ่งหน้าสู่การพัฒนาชุมชนทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 7-8 มีนาคม 2552 ที่จัดโดยคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา วุฒิสภา เกี่ยวกับปัญหาประมงที่ประชุมมีความเห็นว่าการจัดหาพันธุ์สัตว์น้ำปล่อยลงในทะเลสาบสงขลา ปีละ 60 ล้านตัว คิดเป็นมูลค่า 6 ล้านบาทนั้น ไม่เพียงพอต่อการทำมาหากินของชาวประมงหมื่นครอบครัวที่ทำมาหากินอยู่ในทะเลสาบ อยากให้กรมประมงจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการฟื้นฟูประมงโดยฟาร์มทะเลโดยชุมชน

ภายหลังจากที่กรมประมงประสบความสำเร็จในการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชนในหลายปีที่ผ่านมา โดยในปีที่ผ่านมาสามารถจับกุ้งก้ามกรามได้ทั้งสิ้น 90 ตัน คิดเป็นมูลค่า 23 ล้านบาท “ในปีนี้ทางสถาบันจะได้จัดหาสัตว์น้ำอีก 2 ชนิด ได้แก่ ปูดำและปลานวลจันทร์ทะเล เพื่อนำร่องเข้าฟาร์มทะเลโดยชุมชนโดยสัตว์น้ำทั้ง 2 ชนิด ปูดำพบว่ามันน้อยกว่าเดิมมาก ส่วนปลานวลจันทร์ทะเล แทบจะจับไม่ได้แล้ว ชาวประมงรุ่นใหม่ๆ แทบจะไม่เคยเห็นปลาตัวนี้” ดร. คมนัล ศิลปาจารย์ ผู้อำนวยการสถาบันกล่าวกับ

ทีมงานจดหมายข่าว นอกจากนี้ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “โครงการนี้เป็นโครงการหนึ่งของกรมประมงที่เป็นประโยชน์ต่อชาวประมงพื้นบ้าน ที่มีการเก็บข้อมูล ผลผลิตสัตว์น้ำอย่างสมบูรณ์” หลังจากนั้นปลานวลจันทร์ทะเลและปูดำจะกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร

ปลานวลจันทร์ทะเล

ปูดำ

NICA เปิดอบรมการเพาะเลี้ยงปลาตะกรับเพื่อเป็นอาชีพ ครั้งที่ 1

หลังจากที่ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลาได้ประสบความสำเร็จในการเพาะพันธุ์ปลาตะกรับหรือปลาซั้งได้เมื่อปี 2550 และได้วิจัยและพัฒนาเทคนิคการอนุบาลลูกปลาที่มีอัตราการรอดสูงขึ้นจาก 5-10 เปอร์เซ็นต์เป็น 20-30 เปอร์เซ็นต์ จนทำให้สามารถผลิตเพื่อปล่อยกลับสู่แหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ขณะเดียวกันทางสถาบันฯ ได้มอบลูกปลาให้กับเกษตรกรที่สนใจนำไปทดลองเลี้ยง จำนวนหลายรายซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการเลี้ยงโดยการกางกระชังไว้ในนา กุ้งร้างที่ทำปลาตะกรับเจริญเติบโตมีอัตราการรอดสูง ผลจากการเลี้ยงของคุณพริดา ที่ อ.ปากพะยูน ที่เลี้ยงปลาตะกรับตั้งแต่ขนาดเหรียญบาทจำนวน 1,600 ตัว นาน 7 เดือน พบว่าสามารถเลี้ยงปลาตะกรับได้ขนาด 8-10 ตัวต่อกิโลกรัม อัตรารอดมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ จำหน่ายได้ราคาดี กิโลกรัมละ 250 บาท มีรายได้เป็นเงิน 48,000 บาท คิดเป็นต้นทุนค่าอาหารและพันธุ์ปลา 20,000 บาท มีกำไร 28,000 บาท ปลาที่เลี้ยงมีรสชาติดีไม่แตกต่างจากปลาที่จับจากธรรมชาติ นอกจากนี้ทางสถาบันฯ ยังได้เปิดการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงปลาตะกรับเพื่อเป็นอาชีพไปแล้ว 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 18-20 กพ. 2552 โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นจำนวนมากจากหลายจังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง ปัตตานี รวบรวม 40 ท่าน หากมีเกษตรกรท่านใดสนใจเลี้ยงปลาชนิดนี้สามารถส่งจดส่งลง หมายไปที่สถาบันฯ ที่คุณจิระยุทธ รื่นศิริกุล โทร. 083-186-5251 โดยโรงเพาะของสถาบันฯ จะผลิตลูกปลาปีละ 2 ช่วงคือ มีค.-พค. และ สค.-คค. สามารถผลิตลูกปลาได้ปี ละ 5-6 รุ่นๆ ละ 30,000-50,000 ตัวครับ

จิระยุทธ รื่นศิริกุล

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงปลาตะกรับเป็นอาชีพ

ซึ่งมีทั้งการบรรยาย เสวนาและการศึกษาดูงาน

ทั้งในโรงเพาะปลาตะกรับของสถาบันฯ และฟาร์มเลี้ยงปลาตะกรับของเกษตรกร

เสส่า! ประสาชาวละ

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3/52 เดือนพฤษภาคม 2552

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 อ.ท่าเสา ส.ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ข่าวสารจากบรรณาธิการ ประมงกุ้งก้ามกรามยอมขยายดาอวน เดือน ม.ค. ปี 2553

ที่ กษ. 0512.5/ว.422

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก๋งแสง

เมื่อปลายเดือนเมษายน ที่ผ่านมาได้มีโอกาสไปพบปะกับประมงอาสา
ที่ อ. สทิงพระ จ. สงขลา และ อ. ปากพูน จ. พัทลุง จากกรที่ได้พูดคุยกับ
ประมงอาสาในครั้งนี้ พอจะสรุปได้ว่าประมงอาสาพึงพอใจในกิจกรรมฟาร์ม
ทะเลโดยชุมชน ในระยะหลัง ทะเลสาบสงขลา มีช่วงน้ำจืดยาวนานกว่าปกติ
จึงได้ปรับเปลี่ยนจากพันธุ์กุ้งกุลาดำ ซึ่งเป็นพันธุ์ทะเล เป็นพันธุ์กุ้งก้าม-
กราม ส่งผลให้ในปีที่แล้วสามารถจับกุ้งก้ามกรามในทะเลสาบสงขลาเพิ่มขึ้น
เป็น 89.8 ตัน คิดเป็นมูลค่าถึง 22 ล้านบาท

แกนนำประมงอาสาหลายท่าน ได้ยกประเด็นของดาอวนที่นำมา
ประกอบเป็นไชนอนสำหรับจับกุ้งก้ามกรามว่าอยากให้ชาวประมงอาสาทุก

ท่านตระหนักว่า ขณะนี้เราใช้ดาอวน 3.8 ซม. ได้กุ้งขนาดเล็ก 30 ตัว/กก. ราคา 130 บาท ถัดกลงและควบคุมกันได้ไปใช้ดาอวน 5 ซม. กุ้งก้ามกรามก็จะโต
ได้ขนาด 10 ตัว/ กก. ราคา 330 บาท สองกิโลกรัมจากกุ้งขนาด 30 ตัว/ กก. ราคา 130 บาท เราชาวประมงจะได้กุ้งขนาด 10 ตัว/ กก. จำนวน 3 กก. คิดเป็น
มูลค่าถึง 990 บาท ราคาเพิ่มขึ้นมา 860 บาท หรือมูลค่าเพิ่มถึง 6.6 เท่าเลยทีเดียว หลังจากที่ได้พูดคุยกันจนเป็นที่เข้าใจกันแล้ว ก็ตกลงกันว่า 1 ม.ค. 2553 ชาว
ประมงอาสาที่ใช้ไชนอนในการจับกุ้งก้ามกรามจะขยายดาอวนเป็น 5 ซม. ส่วนใครที่มีดาอวนต่ำกว่า 5 ซม. ตอนนี้อย่าใช้ได้อยู่แต่หลังจาก 1 ม.ค. 2553 ขอให้
เปลี่ยนไปใช้ไชนอนขนาด 5 ซม. ตามที่ได้ตกลงกัน เพื่อการจับกุ้งก้ามกรามในทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน ในเมื่อทรัพยากรเรามีจำกัดเราจึงควรหันมาจัดการ
การจับให้ได้ผลผลิตกุ้งก้ามกรามที่คุ้มค่ามากที่สุด

ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : คมนัน ศิลปาจารย์, ไพเราะ สุทธาภรณ์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรณ์ชู ภูมิพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรณ์ชู ภูมิพลกรัง, นิตม ละอองศิริวงศ์, อรุณญา อิศวารีชัย, ประมัยพร ทองคนารักษ์, บุญญา คงคาลิหมื่น, จันทน์ ถิระวดี
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวร ลักษณ์ นาคปิ่น, ภรณ์ชู ภูมิพลกรัง

www.nicaonline.com

www.skloonline.com

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา เดือนมีนาคม 2552

โดย บุญญา คงคาลิหมิน

ธรรมชาติก็เป็นอย่างนี้แหละ ฝนตกบ้าง น้ำท่วมบ้าง ลมแรงบ้าง ก็เป็นธรรมชาติ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะปรับตัวในการทำการทำกินให้เข้ากับธรรมชาติหรือหลีกเลี่ยงธรรมชาติได้อย่างไร ดังบางสถานที่วางอวนไม่ได้ เพราะกระแสลมแรง ก็หันมาวางไซซะหมด เรื่องอย่างนี้เป็นต้น ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้เดือนนี้มี กุ้งก้ามกรามได้วันละ 300-500 กก. ปลาสาครได้วันละ 150-200 กก. กุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 150-200 กก. ปลาช่อนได้วันละ 100-150 กก. และปลาคูตะเสได้วันละ 50-70 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบ...แถบนี้แหละ วางไซกับเบ็ดราว สามารถหลีกเลี่ยงกระแสลมแรงได้ดี เหลือเกิน ทิ้งอวนได้วันละ ไม่ทำอย่างนี้ก็ไม่ทำอะไรเลยซะนี่ ! ก็เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว ความคิดมักจะเกิดในยามคับขันอยู่เสมอจริงมั้ย ? สัตว์น้ำที่จับได้ก็มี ปลาสาครได้วันละ 100-150 กก. ปลาช่อนได้วันละ 60-80 กก. ปลาโสดได้วันละ 30-50 กก. ปลาคูได้วันละ 20-30 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 10-20 กก. ปลาคอดเหลืองได้วันละ 5-10 กก. และปลาไหลได้วันละ 5-10 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบ...ตั้งแต่มีกุ้งก้ามกรามเข้ามาเกี่ยวข้องกับรัฐสิ่วกว่าแถบนี้มีชีวิตชีวาขึ้นเยอะทีเดียว คิดกับเมื่อก่อนอะไร ไร่ ไร่ก็ปลาทูหัวแข็งหนวดอ่อน หรือไม่กี่ปลาทูหัวอ่อนหนวดแข็ง แต่เดี๋ยวนี้ไม่แล้วนะ อ้าวดูอย่างเดือนนี้ซี ! ปลาทูหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 100-200 กก. กุ้งค่อมได้วันละ 50-100 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 50-70 กก. ปลาช่อนได้

วันละ 20-50 กก. ปลาคูตะเสได้วันละ 20-30 กก. ปลาคอดเหลืองได้วันละ 10-20 กก. และปลาคูได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลสาบตอนใน...ก็ยังคงเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงกับยอดสัตว์น้ำที่จับได้กันแบบมันมือทีเดียว แถบบางที่อยู่ทางทิศเหนือและเกาะหมากมีการพัฒนาชายเป็นกุ้งเป็นแล้วนะ อย่างนี้ก็หายห่วงเรื่องราคาเนาะ ! สัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 250-350 กก. ปลาคูตะเสได้วันละ 30-50 กก. ปลาช่อนได้วันละ 20-30 กก. ปลาสาครได้วันละ 10-20 กก. และปลาโสดได้เพียง 3-5 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบตอนนอก...เริ่มมีงานทำกันบ้างแล้วนะ หลังจากความเค็มกระเดื่องขึ้นถึง 16 ppt นั้นนะ แต่ก็ยังคงเค็มไม่พอต้องให้สูงกว่านี้อีก จึงจะได้กันเยอะกว่านี้ ตอนที่น้ำจืดก็พอจะจับได้บ้างแต่ยอคงยังไม่กระจุยเท่าไร เค้า...มาดูกัน กุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 150-200 กก. กุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 30-50 กก. ปลาคอดสีได้วันละ 10-20 กก. ปลาโสดได้วันละ 7-10 กก. ปลาคูตะเสได้วันละ 3-5 กก. และกุ้งกุลาดำได้วันละ 3-5 กก. เท่านั้น

คุยคุ้ยข่าว...ประสาชาวเล

มีกระแสลมรบกวนแฉะแฉะช่วงนี้ ก็เลยต้องทำใจกันหน่อยแต่ก็เพียงไม่กี่วันเองทุกอย่างก็จะเข้าสู่ปรกติเหมือนเดิม ก็อย่างว่าแหละนะ เรื่องธรรมชาติอย่างนี้อะไรเน่นอนไม่ได้หรอก แต่สิ่งที่เน่าๆเลยตอนนี้ก็คือ กุ้งก้ามกรามจับได้กันทั่วสารทิศเลยแหละ ชาวบ้านนี้หน้าบานเป็นกระดังงะ อิมมีความสุขแฉะแฉะ ช่วยไม่ได้ ชาวบ้านฝากขอบคุณกรมประมง ที่ช่วยเหลือเราตลอดมา

ตลาดที่ลุง สัปดาห์ที่ห้ามมาคัสลมแรง ชาวประมงไม่สามารถออกเรือวางอวนได้ ยอดนี้ลดกันเป็นแถวเลย เพราะว่าจะวางอวนหรือทอดแหก็ทำไม่ได้ ทำให้แม่ค้าบางคนต้องจับปลาคูเลี้ยงมาขายแทนไปพลาๆก่อน เละนะน้ำไม่กี่วันเองเดี๋ยวก็ตืองแหละ

สำเนา ที่มีก็เช่นเดียวกันกับตลาดที่ลุง ก็กระแสลมแรงนั้นแหละเป็นเหตุแต่ก่อนหน้านี้สบายเลยได้กุ้งก้ามกรามวันละ 20-30 กิโลเนาะ ปัญหาเรื่องราคามันเรอหายห่วง เพราะเดี๋ยวนี้ขายกุ้งเป็นกัน เอิ้มทราบว่ามีคนแห่ไปหาหรือปลาวนอทะเลน้อย แถบนี้ถ้าหากจะถามว่ากระแสลมมีผลมั๊ย คำตอบก็คือ มี อ้าว แล้วจะถามไปทำไม ก็ปลาทูคอดกำลังจะบอกว๊าว แถบนี้เขาวางไซกันได้อีกต้องห่วง กระแสลมแค่นี้ไม่สาอะไรหรอก ทำประมงกันได้สบาย แถบได้ปลาสาครกันเยอะวันละเป็นร้อยเลย จะบอกให้

ปากพะยูน กุ้งก้ามกรามยังคงจับกันได้อยู่ แถบช่วงนี้ไม่มีปัญหาเรื่องราคาที่จะ

ส่ง ก็เพราะว่าได้กันไม่กี่ร้อยกิโลต่อวัน ก็ถือว่าโอเคแล้ว ถ้าหากวันไหนได้เยอะกว่านี้เป็นสองร้อยสามร้อยละก็เริ่มมีปัญหาลงแล้วสิ กุ้งตายจะส่งออกยากออกไปหลายครั้งแล้วก็ไม่ยอมเปลี่ยน เปลี่ยนในสิ่งที่คิดว่ากันมาลงอยู่ๆ ก็เปลี่ยนมาขายเป็นกุ้งเป็นแทนจิง ! (2ppt)

เกาะนางคำ แถบนี้เขาจับกุ้งเป็นเหมือนกันแต่ยอคงจะไม่ค่อยเยอะเพียงวันละ 10-20 กิโลเอง เพราะว่ามีบางคนที่ไปขายที่ปากพะยูนเป็นกุ้งตายขายง่ายกว่าจิงไม่ต้องดูแลมาก เละนะ แต่อย่ายออะไรๆ ละก็ แม่ค้าแหละช่วย เพราะส่งออกไม่ได้ (น้ำจืด)

สัตว์น้ำน้อย ยอดสัตว์น้ำเริ่มมาเคลื่อนไหวบ้างแล้วนะ เพราะน้ำเริ่มจะเค็มแล้วแถบนี้ก็อย่างนี้แหละต้องเค็มอย่างเดียวถึงจะดีก็ไซ้กุ้งหัวแข็งเล็กหรือกุ้งเขมบวยได้ ถ้าน้ำจืดละก็อันนี้ดิถี ขายเสียแน่นอนก็ว่ากันไปนะ (16ppt)

กูจตุ แถบนี้ไม่ค่อยมีอะไรเป็นห่วงทำไร เพราะทุกอย่างส่งแล้วหมดแล้ว แถบแม่ค้าบางคนก็ศรีใจต้องทำยออีกนะ ก็ ต้องได้ประมาณ 600 กิโลกรัมคือถ้าได้แต่ต้องกุ้งเป็นอย่างเดียว ส่งมาเลยเนาะ เละนี้ แล้วใครที่มีกุ้งเป็นที่ยังขาดตลาดไม่ได้ก็ลองคิดดูซิเผื่อไม่ต้องหนักใจกับการขายกุ้งอีกจิง (น้ำจืด)

บุญญา คงคาลิหมิน

สารพันสัตว์น้ำ: สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (กลับมาแล้ว)

ตอน ปลาตกเหลือง

ชื่อไทย: กตเหลือง
ชื่อสามัญ: YELLOW MYSTUS, GREEN CATFISH
ชื่อวิทยาศาสตร์: *Hemibagrus nemurus*
ถิ่นอาศัย: เดิมอาศัยอยู่ในทะเล แต่ได้เข้ามาผสมพันธุ์และวางไข่ในน้ำจืดแล้วไม่กลับสู่ทะเลอีกเลย พบแพร่กระจายอยู่ทั่วทุกภาค

ลักษณะทั่วไป: ลำตัวขาว แบนข้างเล็กน้อยทางส่วนหาง หัวค่อนข้างแบนลง ตา ไม่มีหนังปกคลุม มีหนวด 4 คู่ ที่จมูก ริมฝีปากบน ริมฝีปากล่างและใต้หาง หนวดที่ริมฝีปากบนยาวถึงครีบก้น หนวดที่จมูกสั้น ยาวจรดมันต์ดำ ครีบท้องมีหนามแหลมคม 1 อัน ครีบทูมีหนามแหลมเช่นเดียวกับ ครีบท้อง ครีบไขมันมีขนาดใหญ่และยาว สีของลำตัวเป็นสีน้ำตาลปนเหลือง ด้านหลัง สีน้ำตาลปนเขียว ท้องสีเหลืองอ่อน

อาหารธรรมชาติ: กินปลา ลูกกุ้ง แมลงน้ำ และสัตว์น้ำขนาดเล็ก

สถานภาพ (ความสำคัญ): เป็นปลาเศรษฐกิจที่บริโภคกันอย่างแพร่หลาย นิยมใช้แกงส้ม โดยไม่แปดก๊วย และนิยมแกงส้มระนาวมากกว่าส้มอย่างอื่น เพราะรสชาติจะดีกว่า และเป็นปลาที่ค่อนข้างรับประทานยากเพราะติดเบ็ดหรือทอดเหมาโตเท่าหัว ส่วนใหญ่จะขายได้หมดราคาพอประมาณตามขนาดใหญ่ - เล็ก และนิยมซื้อปลาเป็นหรือตายใหม่ ๆ ถ้าแช่น้ำแข็งจะไม่อร่อย จึงทำให้ปลาชนิดนี้ส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชาวบ้าน โดยทั่วไป ถ้าสามารถหาได้ย่อมมีโอกาสทำรายได้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ปลาตกเหลืองในทะเลสาบสงขลา จากการสำรวจพบว่ามีการแพร่กระจายอยู่น้อยมากหากใครได้มาคงยากที่จะตั้งใจขายไป ส่วนใหญ่จะเก็บไว้กินกันเองในครอบครัวมากกว่า แต่หลังจากที่กรมประมงได้ปล่อยพันธุ์ปลาตกเหลืองสู่ทะเลสาบในโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา พบว่าผลผลิตปลาตกเหลืองเพิ่มขึ้นถึง 4,800 กิโลกรัม (ผลการสำรวจปี 2550) คาดว่าในอนาคตเราจะได้ทานปลาตกเหลืองรสเลิศจากทะเลสาบกันบ่อยขึ้น ปลาตกเหลืองเป็นพันธุ์ปลาน้ำจืดที่พบเห็นได้บ่อยขึ้นหลังจากมีโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมง

ประมัยพร ทองคนรักษ์

ปล่อยพันธุ์ปูดำ เพิ่มความหลากหลายในทะเลสาบสงขลา

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งที่กล่าวขานกันว่า ปูทะเลจากธรรมชาติเป็นต้นว่า ปูม้า ปูดำ มีรสชาติอร่อยแห่งหนึ่งเชื่อว่า เป็นที่นิยมเก็บรูดนักบริโภคทั้งหลาย แต่ความอร่อยเหล่านี้เริ่มนับวันที่จะหายากขึ้น ต่อมาได้มีการพัฒนาหาแนวทางในการผลิตพันธุ์ปูดำให้เพียงพอแก่ความต้องการของตลาด โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียงด้านการเพาะพันธุ์ปูทะเลนานาชนิด จากการรวบรวมปูไข่ที่ชาวประมงจับได้จากธรรมชาติ แล้วนำมาเพาะฟัก และอนุบาลจนเข้าสู่ระยะ young crab 3 จึงทำการขายออกไปยังเกษตรกรที่ต้องการนำไปเลี้ยงต่อ ซึ่งการเลี้ยงที่นิยมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ การเลี้ยงในกึ่งที่รัง แต่เกษตรกรใดที่มีความสนใจจะซื้อ มาเลี้ยงต้องทำการจองล่วงหน้า เพราะทางศูนย์ฯ ไม่สามารถผลิตลูกพันธุ์ได้เพียงพอตามความต้องการ

คราวนี้เรามาดูวงจรชีวิตของปูทะเล ว่าเป็นเช่นไร

ปูทะเลใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในป่าชายเลน ยกเว้นปูผสมจะมีการอพยพไปวางไข่ในทะเล ในวงจรชีวิตพบว่าปูทะเลเมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์มีการจับคู่ผสมพันธุ์ เพศเมียจะเดินทางสู่ทะเล เพื่อวางไข่ ลูกปูวัยอ่อนระยะแรก คือ ระยะซูเลีย (Zoea) จะลอยล่องหาหาฝั่งด้วยคลื่นและกระแสน้ำ ในขณะที่ตัวผู้ก็ได้อาศัยเป็นระยะเมกกาโลปา (Megalopa) และลอกคราบเป็นตัวปูที่เรียกว่า Young Crab ซึ่งมีลักษณะเหมือนปูตัวเต็มวัยก็จะอาศัยอยู่ในบริเวณป่าชายเลนจนถึงวัยเจริญพันธุ์จะมีการผสมพันธุ์และตัวเมียก็จะเดินทางออกไปวางไข่ในทะเลต่อไป

สำหรับในทะเลสาบสงขลา เดิมก็เป็นแหล่งที่พบปูดำเป็นจำนวนมากเช่นกัน แต่ปัจจุบันลดน้อยลง ทางกรมประมงจึงได้ฟื้นฟูทรัพยากรปูดำ โดยนำเลี้ยงพันธุ์ปูดำจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนชนิดสัตว์น้ำที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เพิ่มความหลากหลาย และเป็นการขยายพื้นที่ในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมา โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช่อ ปล่อยปูดำจำนวน 15,000 ตัว บริเวณวัดท้ายช่อ ตำบลเกาะช่อ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพราะเป็นบริเวณที่มีความเหมาะสม สภาพน้ำที่มีความเค็ม เป็นป่าชายเลน และมีสาหร่ายเหมาะต่อการเจริญเติบโตของลูกปูดำต่อไป เพื่อสร้างรายได้สู่ชุมชนอีกชนิดหนึ่ง

อริญญา อัครอารีย์

ฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน...

อีกก้าวสู่...ฟาร์มทะเลชุมชนยั่งยืน ?

ในช่วงวันที่ 22-23 เมษายน 2552 ที่ผ่านมา ได้ไปร่วมการอบรมประมงอาสาที่บ้านลุงตุต ค.ลุงตุต อ.สติงพระ จ.สงขลา และที่หน่วยอนุรักษ์ป่าอ่าวท่าแขก ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง เป็นที่นาอินตึกริบ ที่ประมงอาสาซึ่งมีมากเหมือนเดิม ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และมีประเด็นเรื่องขนาดคาวอนของไซมอน ซึ่งเป็นเครื่องมือประมงจับกุ้งก้ามกรามที่นิยมใช้กันมาก โดยทั้งสองแห่งมีข้อตกลงร่วมกันว่าให้ใช้คาวอนขนาด 5 เซนติเมตร ขึ้นไป ซึ่งจะจับได้กุ้งก้ามกรามขนาดใหญ่ มีราคา 300 บาท/กก. ขึ้นไป นับว่าเป็นการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงอย่างคุ้มค่า...

สืบเนื่องจากในปี 2551-52 ที่ผ่านมา ชาวประมงจับกุ้งก้ามกรามกันได้มาก ซึ่งกุ้งส่วนหนึ่งมีใบแก่ดีดท้อง... เป็นที่หมายปองของพ่อค้าชาวมาเลเซีย คาดว่านำไปเพาะพันธุ์เองแล้วเลี้ยงกันต่อในมาเลเซีย และอีกหนอยมาเลเซียก็ยังไม่ซื้อกุ้งก้ามกรามจากไทยอีก... ดังนั้นประมงอาสาบางท่านจึงมีแนวความคิดแจ่ม ๆ ในการที่จะนำแม่กุ้งก้ามกรามใบแก่ที่ชาวประมงจับได้มาเพาะพันธุ์เอง แต่ทั้งนี้ยังขาดความรู้ทางวิชาการและแนวร่วมสนับสนุน เพราะแม่กุ้งมีราคาสูงมาก... ถึงขั้นต้องวัดใจกันเลยทีเดียวระหว่างรายได้ส่วนตัวหรือความเสียสละเพื่อส่วนรวม... แต่ไม่เป็นไรครับ เพราะความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ เกิดขึ้นได้จากความคิดเล็ก ๆ และอุปสรรคขวากหนามบางประการซึ่งผมเองก็ขอสนับสนุนอีกแรงให้ตั้ง “โรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน” ขึ้นสักแห่งภายในปี 2553 นี้ ก่อนสิ้นสุดโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงฯ เพื่อเป็นการนำร่องก่อน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นรัฐบาลท่านจะเห็นด้วยหรือไม่นั้น คงต้องนำเสนอแนวความคิดและผลักดันกันต่อไป ในฐานะผู้ปฏิบัติงานและนักเขียนจำเป็น...จึงอยากช่วยสะท้อนประกายแห่งความคิดดี ๆ ของชุมชน และช่วยสานต่อแนวความคิดให้ชัดเจนขึ้น...

บางท่านอาจเกิดคำถามขึ้นในใจว่า “ทำไมไม่ให้กุ้งก้ามกรามออกลูก..ออกหลานเองในทะเลสาบ” เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าในสภาพแวดล้อมปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร? คงต้องตอบว่า “ยากครับ” สืบเนื่องจากหลาย ๆ ปัจจัยด้วยกัน แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ความเค็มน้ำในปัจจุบัน.. ที่ลดต่ำลงจนเป็นน้ำจืดเกือบทั้งทะเลสาบและยาวนานขึ้นเกือบทั้งปี ซึ่งความเค็มที่เหมาะสมต่อการเพาะฟักจะอยู่ในช่วง 10-15 ppt อีกทั้งเส้นทางสัญจรในวงจรกิจักุ้งก้ามกราม... ที่ต้องเดินทางจากแหล่งน้ำจืด ไปวางไข่ในเขตน้ำกร่อยบริเวณทะเลสาบตอนนอกและปากทะเลสาบนั้น เดิม ไปด้วย ไช้มัน และ โพงพาง.. ในทำนองเดียวกันลูกพันธุ์ตัวน้ำจากชายฝั่งก็ไม่สามารถเข้าไปอาศัยหากินและเจริญเติบโตในบริเวณทะเลสาบตอนกลางได้เช่นกัน เรียกว่าวงจรกิจักุ้งน้ำกร่อยบางชนิดถูกทำลายไป ส่งผลให้สัตว์น้ำกร่อยบางชนิดสูญพันธุ์ไปจากทะเลสาบสงขลา...

กลับมาสู่ประเด็น “โรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน” อีกครั้ง... เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม ผมขอเสนอแนวความคิด ตามขั้นตอนนี้ต่อไปนี้

1. สถานที่
ในช่วงเริ่มต้นอาจขอเช่าฟาร์มเพาะกุ้งทะเลที่ถูกทิ้งร้างในเขตอำเภอสติงพระ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก นำมาปรับปรุงสภาพเพื่อให้เหมาะสมต่อการเพาะพันธุ์กุ้งก้ามกราม หรือสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ในขั้นต่อไปถ้าได้รับงบประมาณจากโครงการชุมชนพอเพียง อาจสร้างโรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชนในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ใต้ทะเลสาบสามารถลดเสียงพันธุ์สัตว์น้ำไปปล่อยได้สะดวก เป็นต้น
2. งบประมาณ
ในช่วงนำร่องนี้อาจขอสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากกรมประมง อบค.ชุมชน หรือจากแหล่งอื่น ๆ ส่วนในขั้นต่อไปอาจเขียนโครงการในชื่อ “โรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน” เพื่อของบประมาณจากโครงการชุมชนพอเพียงจากรัฐบาล ดังโฆษณาที่ว่า “เชิญสิ เชิญมา...เชิญเอาปัญหา มาแลกเงินรัฐ ไป แต่ทั้งนี้ต้องรีบเขียนโครงการนะครับ.. ก่อนที่รัฐบาลจะยุบสภา... มีความเป็นไปได้สูงที่จะได้รับงบประมาณ
3. การฝึกอบรมบุคลากรของชุมชน
ในช่วงแรกหน่วยงานกรมประมงจะเป็นที่พึ่งในการฝึกอบรม เพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานการเพาะและอนุบาลสัตว์น้ำให้แก่ชุมชน จนกว่าชุมชนสามารถดำเนินการและช่วยเหลือตัวเองได้

4. การตั้งองค์กร
ในช่วงแรกอาจตั้งในรูปแบบของคณะกรรมการในชื่อ “คณะกรรมการโรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน” โดยการเลือกตั้งจากชุมชนในตำบลนั้น ๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการในชื่อ “คณะกรรมการโรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน” ซึ่งเป็นคนที่จะต้องรับการฝึกอบรม และดำเนินการงานต่อไป
จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นของชุมชน ขอเป็นอีกหนึ่งแรงกาย.. แรงใจ... ช่วยกันขยายแนวความคิดต่อกันไปให้กว้างขึ้น อาจจะล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จก็ตาม ขึ้นกับความเข้มแข็งของชุมชนเป็นสำคัญ ก่อนที่โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงจะสิ้นสุดลงในปี 2553...ก่อนที่จะส่งไม้สุดท้ายต่อให้ชุมชนหรือท้องถิ่นได้ดำเนินการเองในปีต่อไป โรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน ตลอดจน แพปลาชุมชน จะช่วยเสริมเติมให้ฟาร์มทะเลชุมชนมีความยั่งยืนได้... และวังเข้าเส้นชัยได้อย่างสง่างาม

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 4/52 เดือนกรกฎาคม 2552

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ข่าวสารจากบรรณาธิการ

ประกาศ : จับกุ้งก้ามกรามได้ได้มูลค่าสูง

ชาวประมงต้องพร้อมใจขยับตาอวนเป็น 5 ซม. ใน ม.ค. 2553 นี้

ที่ กษ. 0512.5/ ว.667

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ประโยชน์แก่แล้ว

เมื่อกลางเดือนกรกฎาคม 2552 ได้ไปตลาดปากพะยูน เพื่อสำรวจสถานะของการทำการประมง ภาพหลังจากที่กรมประมงได้เข้าไปฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ปีนี้ความเค็มของน้ำบริเวณ อ.ปากพะยูน เป็นน้ำจืดตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมา ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง จึงได้ปล่อยลูกกุ้งก้ามกรามไปแล้ว 15 ล้านตัว

ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมาคุณเล็ก แม่ค้ารับซื้อสัตว์น้ำที่ตลาดปากพะยูนกล่าวว่า เมื่อสัปดาห์ที่แล้วชาวประมงจับกุ้งก้ามกรามได้เยอะมาก วันละ 300-400 กก./วัน ส่วนใหญ่เป็นกุ้งขนาดเล็กถึงปานกลาง การที่จับกุ้งได้มาก ๆ ผู้บริโภคก็ได้ กินกุ้งราคาไม่แพงจนเกินไป แต่ก็ไม่เป็นผลดีกับชาวประมงที่เมื่อกุ้งราคาถูกลง รายได้ก็ลดลงไปด้วย

จากตลาดปากพะยูนได้เดินทางไปยังบ้านศรีไสย ต.คูขุด อ.สิงหนคร เพื่อพบกับผู้ใหญ่บ้านปรีชา คำมณี ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านคนหนึ่ง ผู้ใหญ่กล่าวว่า นี่นับว่าเราประสบความสำเร็จ ที่กุ้งก้ามกรามเหลือรอดโตมาให้ออกรุ่นย่อย แต่ที่เสียดายที่ชาวประมงใช้ไซขนาดอวนเล็กเกินไป 4 ซม. ทำให้จับกุ้งได้ขนาดเล็กไม่ค่อยได้ราคา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2553 เป็นต้นไป ชาวประมงทั้ง อ.สิงหนคร จะรณรงค์เปลี่ยนขนาดตาอวนให้ใหญ่ขึ้นเป็น 5 ซม. เพื่อจะได้จับกุ้งก้ามกรามใหญ่ขึ้น ราคาดีขึ้น และเมื่อนั้นรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมงจะดีขึ้นอย่างแน่นอน ทว่าสิ่งที่ไปถูกหน้านี้มา รับรองว่าหลุดหนีแน่นอน ๆ

ผู้ใหญ่กล่าวทิ้งท้าย ตอนนี้อกรมงได้นำลูกกุ้งก้ามกรามกลับมาสู่ทะเลสาบสงขลาแล้ว อยากถามชาวประมงว่า จะจับกุ้งก้ามกรามกี่โลละ 100 บาท หรือกี่โลละ 350 บาท แหน่นอนทุกคนคงอยากจับกุ้งขนาดใหญ่ ดังนั้น ขอให้ออกมาร่วมมือกันเปลี่ยนขนาดตาอวนให้ใหญ่ขึ้นตามที่ผู้ใหญ่ปรีชา ขอমনาะครับ

นายสุทร ปรีดาลัยพะบุตร

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : คมนัน ศิลปาจารย์, ไพเราะ สุทธากรณ์, ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัยพะบุตร, ภรณ์ยู อมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรณ์ยู อมพลกรัง, นิคม ละอองศิริวงศ์, อธิญา อัครอารีย์, ประมัยพร ทองคนารักษ์, บุญยา คงคาลิหมัน, จ่านง อีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาศปิ่น, ภรณ์ยู อมพลกรัง

www.nicaonline.com

www.skionline.com

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลาเดือนมิถุนายน 2552

โดยบุญญา ตงดาววัฒน์

เดือนนี้ขอให้ชาวประมงรอบทะเลสาบช่วยกันตรวจเครื่องตาอวนของไซ
นอนด้วยนะครับ เพราะที่หนักมากันทุกตัวเล็กได้กินคนขางจะเยอะมาก แทนที่ยังไม่
พอจะครบ บางคนยังมกลอดตาเห็นคนบน ดูดีกว่าไปได้ ความเห็นแก่ตัว นี่ไม่เข้าใคร
ออกใครจริง ๆ นะ... สำหรับยอดสัตว์น้ำเดือนนี้มีมี กุ้งก้ามกรามได้วันละ 600-800 กก.
ปลาช่อนได้วันละ 300-500 กก. ปลาตะเพียนขาวได้วันละ 70-100 กก.
ปลาสาครได้วันละ 50-80 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 30-50 กก. และปลาโสดได้วันละ
20-40 กก.

ทะเลสาบ... แล่นน้ำลอยเขาไปเดอะเรื่องตาอวนไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร แต่
แถบนี้ปัญหาส่วนใหญ่จะอยู่ตรงการวางยาน ขยายปลาไม่โดนง ปลาที่มีน้อยๆ อะไร
ทำนองนี้แหละ แต่ช่วงนี้ขยับ ๆ อยู่ไม่ได้ใครทำอะไรเลย ก็แสดงว่า ยังคงปกติอยู่
ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มี ปลาช่อนได้วันละ 200-300 กก. ปลาตะเพียนขาวได้วันละ 50-100
กก. ปลาโสดได้วันละ 10-20 กก. ปลาสาครได้วันละ 10-20 กก. ปลาหมองข้างเหยียบ
ได้วันละ 10-20 กก. และปลาดุกได้วันละ 5-10 กก. เท่านั้น

ทะเลหลวง... กระแสลมค่อนข้างจะเป็นใจให้กับชาวบ้านแถบนี้เหลือเกิน
จับสัตว์น้ำได้มีความสุขดีนะ แล่นข้างนี้มีลากตักหาลาวชายตึกมาก เป็นที่ต้องการของ
ตลาดเพราะปลาไม่ไช่ขายดีจริง ๆ ส่วนสัตว์น้ำอื่น ๆ ก็มี ปลาหัวแข็งหมวดอวนได้วันละ
100-200 กก. ปลากดคันหาลาวได้วันละ 80-100 กก. ปลาหัวแข็งหมวดอวนได้วันละ 50-
80 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 50-80 กก. ปลาช่อนได้วันละ 10-20 กก. ปลากดเหลืองได้
วันละ 3-5 กก. ปลาหมองไทยได้วันละ 3-5 กก. ปลาโสดได้วันละ 1-2 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบตอนใน... แถบนี้แหละครับเน่กักมาก ๆ หน่อยเรื่องตาอวนนะ
เพราะส่วนใหญ่เป็นกุ้งก้ามกรามและที่จับได้ตัวเล็กทั้งนั้น ทำให้พ่อค้าคนกลางบางคน
ถึงกับตระเวนซื้อกุ้งตัวเล็กเพื่อไปลงบ่อเลี้ยงแล้วเลี้ยงประมาณเดือนเศษ ๆ คราวนี้ละ
ครับถ้าไปเขยิบเลย ดังนั้นเราในฐานะผู้ตลาดก็อยากทะเลสาบ หากอยู่กับทะเลสาบ
จะปล่อยเป็นไปอย่างนี้ไม่ได้ เราจะปล่อยให้ชาวมาขุดซื้อเป็นไปอย่างนี้ไม่ได้ เราควรช่วย
กันเปลี่ยนตาอวนให้ใหญ่ขึ้นเพื่อจับเฉพาะกุ้งตัวโตแถมราคาที่ดีด้วย ส่วนสัตว์น้ำที่จับ
ได้ก็มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 600-700 กก. ปลาหัวแข็งหมวดอวนได้วันละ 100-200 กก.
ปลาดุกทะเลได้วันละ 40-50 กก. ปลาช่อนได้วันละ 30-40 กก. ปลาสาครได้วันละ 30-
40 กก. ปลาโสดได้วันละ 20-30 กก. และปลาแมกได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลสาบตอนนอก... รู้สึกว่าจะพักนานจังแล้วแถบนี้ ก็มาเห็นใจอยู่เหมือนกัน
ก็ก็เป็นอย่างนี้ชาวบ้านวางไซไม่ได้เลย คราวนี้ถึงถึงถึงแล้วละซี บางคนก็ยกมือไป
ขายแล้วและบางคนก็ตากแห้งปลาหัวแข็งหมวดอวน ส่วนบางบ้าน บางคนก็ยังคง
เตรียมไซใหม่บ้าง ซ่อมแซมไซบ้าง ก็คงยังรอความหวังอยู่ละว่า คงได้กำไรอีกใน
ไม่นานนี้ ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้กับเครื่องมือประเภทอื่นก็มีบ้างดังนี้ ปลาโสดได้วันละ 5-10 กก.
ปลากดขี้เหล็กได้วันละ 5-10 กก. และปลาดุกทะเลได้วันละ 5-7 กก. เท่านั้น

คุยคุ้ยข่าว...ประสาชาวเล

จับมือจับเรื่องตาอวนหน่อยนะ หลังจากก่อนหน้าก็ได้เกริ่นไปบ้างแล้ว
ที่ห้องซึกี้เพราะว่าออกสำรวจเที่ยวทั่วเล็ก ๆ เยอะมากเลยเกิดความเสียดายทุกะนะ
ถ้าปล่อยไว้ก็พอจะดี แอมราคาที่ดีด้วย ฉะนั้นอวนที่ล้อมไซนั้น ควรเปลี่ยนมา
เป็นขนาดตา 5 ซม. ขึ้นได้แล้ว ได้ตัวใหญ่คุ้มกว่ากันเยอะ

ลำปา... คลื่นลมสงบ เป็นสัญญาณบอกถึงความเตรียมพร้อม ที่จะตะลุยลง
ทะเล ต่อหลังจากที่ท้องฟ้าทำอะไรไม่ได้ลมแรงจริง ๆ แต่ตอนนี้ปกติแล้วแหละ แอม
ได้กุ้งก้ามกรามเยอะด้วยวันละ 50-60 กก. แะก็ยังมีความสุขตาม ๆ กันแหละนะ แต่
อย่าลืมด้วยนะว่าอวนลมไซควรจะเป็น 5 ซม. ได้แล้ว หรือถ้าได้ตัวเล็กก็ควร
ปล่อยไปก่อนเพื่อวันข้างหน้า

จ้องถนน... ก็ไม่ไปอยู่กับกุ้งก้ามกรามเลยแต่ถึงได้ปลาหัวแข็ง และปลาหัว
อ่อน ๆ ตากแห้งก็คงทำรายได้ให้กับชาวบ้านแถบนี้ และตอนนี้ก็กำลังมีอีก ปลากดคัน
หาลาวสดขายดีมากจนผลิตไม่ทันนะ เพราะว่าตอนนี้ลากตักหาลาวจะมีไซ และเป็น
ที่ต้องการของตลาดด้วย ตลาดก็ยังไม่เห็นอะไรนะ สิ่งไหนที่ตกใจเยอะ ๆ ก็ที่ตลาดไม่ได้
วันไหนที่ได้น้อย ๆ แต่ตลาดดันต้องการเยอะเสีย

นางปะชอ... ชัดเจนเลยครับ กุ้งตัวเล็กเยอะมากขนาด 50 ตัว/กก.
ราคาประมาณน้อยกว่าบาทที่ปล่อยไปประมาณ 1 เดือน ชุดนี้แหละครับจะทำให้
ท่านได้เป็นพันเลยแหละ เห็นมั้ยว่าจริง ๆ และถ้าหากยังจับแต่กุ้งตัวเล็ก อีกหน่อย
กุ้งตัวใหญ่ก็จะไม่มีให้ท่านแล้ว ช่วย ๆ กันหน่อยซิครับ อย่าให้กรมประมงช่วยอย่าง

เดียว คุณต้องช่วยตัวเองด้วย ก็ช่วยทำให้ตาอวนมีขนาดโตขึ้นกว่าเดิมเท่านั้นเอง
ผมเชื่อว่าทำได้อยู่แล้ว

ทะเลสาบ... หลังจากเผ่าดงปลาดุกตะเพียนขาวอยู่หลายเดือน ตอนนี้
แม่ค้าบางคนก็เลิกจับซื้อแล้วแหละ เพราะซื้อแล้วไม่รู้จะพาไปไหน ทำเค็มก็แล้ว ขายสด
ก็ขายไปบ้างแล้ว แต่ยังคงเหลืออยู่ก็คราวนี้แหละรุ่งเลย ดังนั้นเลยตัดสินใจเลิกซื้อชะ
เลย แอมยอดตอนนี้ลดลงเยอะแล้วหลังจาก 100 กก./วัน มาตอนนี้มีประมาณ 30-40
กก./วัน อีกหน่อยก็คงเข้าสู่ภาวะปกติแล้วแหละ หัวแข็งนั้น

ปากพะยูน... เขาเดือนกันอยู่หยก ๆ ว่า ให้เปลี่ยนดัลอ้อมไซ
ให้มีขนาดใหญ่ ขึ้น นี่ดันเอาเลย นึกว่าดีที่ไหนได้ ดันลดขนาดตาแหซะนี่
เห็นแก่ตัวเกินไปหรือปล่าวจะ เปลี่ยนเสียนะให้เหมือนเดิมนั้นแหละดีแล้ว
ถ้าไม่อย่างนั้นละก็หวังหมดอนาคตกับ กุ้งก้ามกรามนะ...

ศรีไชย... ที่นี้ชาติจริง ๆ นะจะบอกให้ เพราะเขาตั้งเป้าไปแล้วว่า ภายใน
นี้จะเปลี่ยนไซให้ 5 ซม. ขึ้นหมดเลย และบางคนก็เริ่มเปลี่ยนบ้างแล้วนะ อ้อ... ศิริจริง
ๆ ก็เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ นั้นแหละนะ ของอย่างนี้จะ ให้เปลี่ยนทันทีทันใดไม่ได้หรอกจริง ๆ
คนไม่คิดคิดลำบาก ถ้าเปลี่ยนเรื่อย ๆ ก็สบายอยู่แล้ว และอีกอย่างตอนนี้มีคนซื้อ
เล็กเยอะ เพื่อพาไปเลี้ยงต่อประมาณเดือนเศษ ๆ แล้วขาย และถ้ายังไม่ยอมเปลี่ยนตา
อ้อมไซละก็ คนพวกนี้แหละที่จะรายไม่สู้เรื่อง ไม่ให้ชาวบ้านหรือแม่ค้า...

ลั้งหม้อ... แม่ค้าหลายคนเริ่มจับกุ้งบอมมาขายแล้วนะ บางคนก็ทำแห้ง ปลา
หัวแข็งและปลาหัวอ่อนกันแล้ว เพราะมันแต่ตรงหัวแข็งเล็กและกุ้งหัวแข็งใหญ่ไม่
ได้แล้ว ถ้ายังอ้อยอย่างนี้ (7 ppt) บิ๊ก็คงเป็นอย่างนี้ก็เป็นแหละ เอาละนะก็ทำ
ไปเถอะ อะไรที่ทำได้ก็ทำไปก่อน ลั้งหม้อนี่คงเป็นวันของเราแหละนะ ก็คนเราอยู่ได้
ด้วยความหวังไม่ใช่เหรอ...

บุญญา ตงดาววัฒน์

สารพันสัตว์น้ำ: สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน ปลาหมอไทย

ชื่อไทย : ปลาหมอ
ภาคอีสานจะเรียกว่า "ปลาสะเด็ด"
ภาคเหนือ เรียกว่า "ปลาแข็ง"
ภาคใต้ตอนล่างเรียกเป็นภาษายาวีว่า "อีแกปยู"
แต่คนทั่วไปรู้จัก และเรียกกันว่า "ปลาหมอ"

ชื่อสามัญ : Climbing Perch

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Anabas testudineus*

ถิ่นอาศัย : พบทั่วไปทุกภาคของประเทศไทย

ลักษณะทั่วไป : รูปร่างป้อม ลำตัวด้านข้างแบน หัวเล็ก จะงอยปากสั้นทู่ นัยน์ตาค่อนข้างเล็กอยู่ใกล้กับปลายจมูก กระดูกขอบกระดูกเหงือกหยัก เป็นฟันเลื่อยแหลมและแข็ง ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า เหงือกปลาหมอ อวัยวะส่วนนี้ใช้สำหรับการเคลื่อนไหวไปบนบก ครีบหลังยาว ลำตัวมีสีน้ำตาลปนเหลือง ด้านท้องสีจะจางกว่า มีอวัยวะช่วยหายใจในปาก ทำให้สามารถอยู่บนบกได้นาน ๆ ความยาวประมาณ 7-23 เซนติเมตร ชอบปีนป่ายขึ้นมา ยามฝนตก วัยทวนน้ำเพื่อไปหาอาหาร และชอบขึ้นมาพ่นน้ำปุด ๆ เมื่อน้ำนิ่ง จึงทำให้มันติดเบ็ดได้ง่ายดายกว่าปลาอื่น ๆ จนนำมาเป็นส่วนคนไทยที่ว่า "ปลาหมอตายเพราะปาก" ซึ่งแปลว่าคนที่พูดพล่อย ๆ จนเป็นอันตรายแก่ตนเอง

การกินอาหาร : กินสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่า ชอบกินอาหารที่ผิวน้ำและกลางน้ำ และยังสามารถกินเมล็ดข้าว ธัญพืช ปลวก ตัวอ่อนแมลงน้ำ ตั๊กแตน กุ้งฝอย หรือลูกปลาเล็กปลาน้อยที่มีชีวิตหรือตายเป็นอาหาร ปลาหมอไทย เนื้อปลาจะหวานมันเป็นพิเศษ ในช่วงเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวใหม่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ประมงพร ทอดคนรัก

ประมงหรือร่วมกับ อบต. จัดตั้งธนาคารกุ่มกัมกรม

กุ่มกัมกรมเองที่เป็นสัตว์น้ำที่ถิ่นอาศัยอยู่ในทะเลสาบสงขลา เป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวเด่นที่สร้างรายได้แก่ชาวประมงรอบทะเลสาบสงขลา ซึ่งหลาย ๆ ชุมชนเริ่มให้ความสนใจในการลดน้อยลงไปมากของกุ่มกัมกรม ต่างก็มีคิดสักทีจะจัดการฟื้นฟูอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอยู่ได้ จึงได้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งโครงการธนาคารกุ่มกัมกรม เป็นแนวคิดที่เกิดจากการสร้างจิตสำนึกของชุมชนในการอนุรักษ์ห่วงแหน และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นับว่าเป็นโครงการที่มีความยั่งยืน

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ติดต่อปรึกษาร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่รอบทะเลสาบสงขลา เพื่อหาความร่วมมือในการที่จะจัดทำค่ายของประมาณโครงการธนาคารกุ่มกัมกรม มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพันธุ์กุ่มกัมกรมและปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยที่มุ่งแนวทางว่าสถาบันฯจะเขียนขอโครงการพร้อมทั้งงบประมาณ ในการดำเนินการในปีแรกได้แก่ การจัดสร้างโรงเพาะฟักกุ่มกัมกรมขนาดเล็ก อุปกรณ์ ตลอดจนการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานส่วน อบต. จะเป็นฝ่ายจัดหาพื้นที่ก่อสร้าง และหลังจากนั้นในปีต่อไป อบต. จะต้องจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการต่อไป ซึ่งมีหน่วยงานที่สนใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ อบต.คลองวี อบต.คูซุด อบต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา อบต.เกาะนางคำ และอบต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

อริยญา อัครวารีย์

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนก็จะทำให้ชุมชนและ อบต. มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงกุ่มกัมกรมในทะเลสาบสงขลาให้ยั่งยืน เป็นการนำแม่พันธุ์ซึ่งใช้มากเฉพาะฟักและอนุบาล เพื่อผลิตลูกพันธุ์กุ่มกัมกรมปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลาหรือแหล่งน้ำอื่น ๆ ก่อนที่จะขายให้กับผู้บริโภค เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและคุ้มค่า เพราะที่เกษตรกรยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากแม่พันธุ์ใช้แก่ที่ฟัก

โครงการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ปี 2552

โดยภัญญ อุพลรัง

ภาพที่ 1 แนวกองหินกั้นคลื่นบริเวณหน้าสายฝั่งบ้านเป็ก ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา

ในปี 2552 นี้ สถาบันวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งได้เปลี่ยนพื้นที่ดำเนินการโครงการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม จากเดิมที่บ้านหาดแก้ว ต.สิงหนคร อ.สิงหนคร จ.สงขลา มาเป็นที่บริเวณชายฝั่งทะเลบ้านป่า ม.10 ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา เนื่องจากบริเวณนี้มีการก่อสร้างกองหินกั้นคลื่นขนาดใหญ่ตามแนวชายฝั่ง ดังภาพที่ 1 ซึ่งสามารถกั้นคลื่นลมได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการโครงการดังกล่าว เพื่อนำร่องการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังบริเวณชายฝั่งนี้ นับว่าเป็นการพัฒนาที่ดีขึ้นเป็นโอกาสสำหรับชาวบ้านบริเวณนี้ โดยคุณภาพน้ำบริเวณนี้ จะดีกว่าบริเวณหาดแก้วและคลองงาทับ ที่มีเหตุปลาตายอยู่บ่อยครั้ง

สถาบันฯ ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำการกระชัง 8 กระชัง เป็นเนื้อ อวนโพลีเอทิลีน ขนาดตาอวน 3 ซม. ขนาดกระชัง 5x5 เมตร (ใช้เลี้ยง 4 กระชัง และสำรวจ 4 กระชัง) รวมทั้งแพซึ่งประกอบด้วยเหล็กแป้นและถังพลาสติก นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังสนับสนุนวัสดุปลากระชังจำนวน 2,000 ตัว ปลาเลี้ยงกระชังละ 500 ตัว เป็นปลาขนาดเฉลี่ย 128 กรัม 3 กระชัง (1,500 ตัว) และเป็นปลาขนาดเฉลี่ย 35 กรัม 1 กระชัง (500 ตัว) ได้ดำเนินการขอใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเพื่อทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อยางถูกต้องตามกฎหมายประมงแล้ว

พื้นที่ขออนุญาตมีขนาดเท่ากับ 100x200 เมตร คิดเป็นพื้นที่ 20,000 ตารางเมตร ดังภาพที่ 2 โดยพื้นที่ทำการเลี้ยงปลากระชังขณะนี้ ต้องเว้นฤดูผสมพันธุ์

ออกเสียงเหนือ ทั้งนี้ต้องการทราบว่า บริเวณที่สามารถเลี้ยงปลาในกระชังยังมีได้หรือไม่ ? อย่างไร ? โดยจะเก็บข้อมูลการเลี้ยง เพื่อดูอัตราการเจริญเติบโตและต้นทุนในการเลี้ยง เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนในการเลี้ยงก่อนที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเลี้ยงต่อไป

ในนี้มีกลุ่มชาวบ้านเข้าร่วมโครงการ 20 คน นำทีมโดยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 บ้านเป็ก นายหมอลาด ต๊ะเหลาะ ซึ่งสมาชิกบางคนมีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาในกระชังอยู่บ้างแล้ว หากโครงการนี้ประสบผลสำเร็จ จะเป็นแนวทางให้ชาวบ้านบริเวณ ต.เกาะแก้ว อ.เมืองสงขลา และ ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา ซึ่งมีกองหินกั้นคลื่นจำนวนมาก ที่เหมาะกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังมากขึ้น และทราบว่าการประมงบนปืวางลอยได้ปลาเก๋ามาก จึงเป็นโอกาสดีที่จะเลี้ยงปลาเก๋ในกระชังต่อไป เพื่อสร้างรายได้และสร้างงานให้แก่ครอบครัวและชุมชน

ภาพที่ 2 พื้นที่ขออนุญาตทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่สาธารณะประโยชน์

▲ ชาวบ้านฝึกจัดการให้อาหารปลา

▲ เวลาเตรียมสถาบันฯ ประเมินการเจริญเติบโต

เฮฮา! ประชาชน

ชาวเลบ้านเขา ต้องระวังกุ้งใหญ่ 2009

กินปลงลิ้น ข้อนกลาง ล้างมือ ปิดปาก

อะไรๆ ต้อง อยู่นั่นแหละ

แต่ปลาหน้า ขี้หวัด 2009 ก็จะมีผลดีไป

หมอดยั้งยั้ง ยั้งตั้มยั้ง ล้างมือ ล้างปาก 2-3 ปี

ปี 2010 งดกิน กุ้งใหญ่ 2009 ก็จะมีผลดี สัก สัก สัก

จำเนง ธีรวัฒน์

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 5/52 เดือนกันยายน 2552

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.แก้วแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ ว.880

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์แก้วแสง

ข่าวสารจากบรรณาธิการ

ทรงอยู่กับกิจกรรมประมงเป็นชุมชนพัฒนาทะเลไทยชุมชน

ในทะเลสาบสงขลา... ตามประมง... ผู้ที่ทันสมัยและภาค
แต่ไม่แพ้ใคร... ตามยุคเทคโนโลยีชุมชน...

เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2552 รองอธิบดีกรมประมง (นายสุรจิต อินทรชิต) พร้อมคณะได้เดินทางไปยังฟาร์มทะเล โดยชุมชน ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา เพื่อเยี่ยมชมกิจกรรม ฟาร์มทะเลโดยชุมชนในเขต อ.สทิงพระ จ.สงขลา โดยมี

ผู้ใหญ่ปรีชา คำเจริญ บ้านศรีไชย ม.2 ต.คูขุด นายนิทัศน์ แก้วศรี ประธานสมาพันธ์ชาว ประมงทะเลสาบ สงขลา ให้การต้อนรับและรายงาน ความเป็นมาของฟาร์มทะเลโดยชุมชนในทะเลสาบสงขลา

“ ในปีนี้ชาวประมงสามารถจับกุ้งก้ามกรามได้มากเป็นประวัติการณ์ ตั้งแต่ผมจำความได้ไม่เคยจับได้มากเท่านี้มาก่อน ปีนี้จากข้อมูลของ สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง จับกุ้งก้ามกรามได้รวมทั้งสิ้น 160 ตัน คิดเป็นมูลค่ากว่า 40 ล้านบาท แต่ขณะนี้ น่าเสียดายที่เรายังใช้ ตาอวนขนาด 3-4 ซม. กันอยู่มาก ถ้าเราเปลี่ยนมาใช้ตาอวนที่ไซท์ทำไซลอนกันตั้งแต่ 5 ซม.ขึ้นไป รับรองว่ามีกุ้งก้ามกรามกินกันตลอดปีจริง ๆ จะจับกุ้งก้ามกรามได้มากกว่านี้อีกแน่นอน ซึ่งขณะนี้เราได้ตกลงกันว่า ตั้งแต่เดือนมกราคม 2553 ชาวประมงในเขต อ.สทิงพระ ได้พร้อมใจเปลี่ยนตาอวนที่ไซท์ทำไซลอนเป็น 5 ซม. ถ้าชาวประมงทุกคนพร้อมใจเรื่อง การขยายตาอวน และสภาพน้ำในปีหน้าเป็นใจเช่นในปีนี้ รับรอง ว่าปีหน้านี้ ชาวประมงลืมตาอ้าปากได้แน่ หนี้สินก็จะลดลง ” ผู้ใหญ่ปรีชา คำเจริญ กล่าวรายงาน

ส่วนนายนิทัศน์ แก้วศรี ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ปีนี้การปล่อยสัตว์น้ำของกรมประมงได้ผลดี เนื่องจากชนิดสัตว์น้ำที่ปล่อย มีการมาสำรวจสอบถามถึงความเต็มของน้ำก่อนปล่อย ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี... แพลลาชุมชนมีความก้าวหน้าเป็นที่พอใจ ตอนเริ่มต้น เรามิเรียมารวม แคลสิบกว่าล่า ขณะนี้มีเรือมารวมกันเป็นเจ้าของแพลาถึง 120 ลำ ข้อดีของเรือสมาชิกก็คือ ได้ขายกุ้งปลาในราคาที่เป็นธรรม แล้วสมาชิกยังได้ รับปันผลกำไรในทุกเดือนด้วย ผลกำไรบางส่วนเอาไปช่วยฟื้นฟูทรัพยากรอีกแรงหนึ่ง คาดว่าในอนาคต เราจะขยาย บริการอีก เช่น ให้บริการ น้ำมัน เครื่องมือประมง และธนาคารกุ้งก้ามกรามอีกด้วย

รองอธิบดีกรมประมง ได้กล่าวขอบคุณที่ชาวประมงได้มาเล่าเรื่องราวของการประมงในทะเลสาบสงขลาให้ฟัง พร้อมกับเรียกร้องให้หน่วยงานของกรมประมงรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลา ช่วยเหลือกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านอย่างเต็มที่... การฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา เป็นโครงการหนึ่งของการประมง ที่ประสบความสำเร็จเป็นที่พอใจของกรมประมงและชุมชน...

ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร

เก็บตก...ต้นเนมา

โซนทะเลสาบตอนล่าง โดย คุณสมิคร พิทักษ์นิติธรรม

“ ขอย้อนอดีตไปสักนิดหนึ่ง ในเรื่องของระบบนิเวศน้ำ เราพูดมาเยอะในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน เรามิงานพัฒนา การวิจัยมากมาย แต่ เราไม่สามารถนำมาพัฒนาได้... ในอดีตทะเลสาบจะมีคลองเชื่อมกับอ่าวไทยหลายสาย และมีคลองจากป่าต้นน้ำ 40 กว่าสาย ทำให้ทะเลสาบเป็น ระบบนิเวศน์ 3 น้ำ ทำให้ทรัพยากรสมบูรณ์ ใน 1 ปี น้ำจะจัดประมาณ 2 เดือน เต็มประมาณ 10 เดือน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปมาก เราเจอเอาการพัฒนาที่ยั่งยืนมาจากไหน... มีข้อเสนอว่าให้เปิดคลองเชื่อมอ่าวไทยกับทะเลสาบ... โชคดีที่ตอนนี้มีกรมประมง หน่วยงานเดียวเท่านั้น ที่มาถูกทาง ในเรื่องฟาร์มทะเล เห็นได้ชัดเจนว่า หลังจากมีการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ของชาวประมงดีขึ้น แต่ถ้ามีการฟื้นฟูระบบ นิเวศน์ 3 น้ำก็จะดีกว่านี้... กรมประมงมีการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ทำให้ชาวประมงสามารถอยู่ได้ เราจะดูว่าเป็นกุ้งปล่อยหรือกุ้งธรรมชาติ ทุกอย่างที่ปล่อย สามารถรู้ได้เลยว่า เป็นของกรมประมง หรือของธรรมชาติ ช่วงระยะเวลาที่จับได้ เดือนกว่า ๆ หลังจากปล่อย...

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : คมนัน ศิลปจารย์, ไพเราะ สุทธากรณ์, ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ขงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรณ์ญ อุมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรณ์ญ อุมพลกรัง, นิคม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัครอารีย์, ประมัยพร ทองคนารักษ์, บุญญา คงคาลิหมิน, จ่านิง อีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : ภรณ์ญ อุมพลกรัง

www.nicaonline.com

www.skionline.com

สถานะการประมงรอบทะเลสาบสงขลาเดือนสิงหาคม 2552

โดยบุญชา คงคาสีหิณ

500 กก. ส่วนสัตว์น้ำอื่น ๆ ก็มีปลาตกคันหลวง ด้ววันละ 500-700 กก. ปลาหัวแข็งหนองควอนด้ววันละ 100-200 กก. ปลาแขยงหนูด้ววันละ 10-20 กก. ปลาช่อนด้ววันละ 5-10 กก. ปลาสลาดด้ววันละ 5-10 กก. และปลาตะเพียนขาวด้ววันละ 5-10 กก. เช่นกัน

จากการที่ออกสำรวจหลาย ๆ สถานีที่ ชุดดึงแควงกุลาคำ ที่ความเค็มเริ่มมาแล้วนั้น...ทำขี้โดละนะ แอ้มกุงกุลาคำไม่มีปัญหาเรื่องราคาขาย ประมาณว่าได้เท่าไร รับหมดความเงอะ เอาเออะนา...อดใจรออีกนิดหนึ่ง โทษ ๆ ก็รอมาตั้งนานแล้วนั้น จะรออีกสักหน่อยจะเป็นไรไปวามัย... สำหรับยอดสัตว์น้ำเดือนนี้ ก็มีกุงหัวแข็งเล็กด้ววันละ 1,000-2,000 กก. กุงก้ามกรามด้ววันละ 500-1,000 กก. ปลาช่อนด้ววันละ 100-200 กก. ปลาสลาดด้ววันละ 100-200 กก. กุงหัวแข็งใหญ่ด้ววันละ 50-100 กก. ปลาตุ๊กทะเลด้ววันละ 50-80 กก. เทานั้น

ทะเลสาบชบ. ชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนแล้วนะ คือคำว่าเปลี่ยนนั้นหมายถึงต้อง เปลี่ยนในสิ่งที่คิดว่าแน่นอนในสมัย ๆ ที่จากจับปลาที่จับได้ขายที่ชาวบ้านส่วนใหญ่หันไป ซื่อแหมาทอดกุงก้ามกรามแล้วแหละ แล้วแบ่งใส่ถุงขายได้ราคาดีดีซะนะ ไม่ต้องผ่านแม่ค้าคนกลาง รับเต็ม ๆ ... แดยออดสัตว์น้ำจับก็พอจะมึนนะ อย่างปลาช่อนด้ววันละ 60-80 กก. ปลาหมอกข้างเหยียบด้ววันละ 30-50 กก. ปลาสลาดด้ววันละ 5-10 กก. เทานั้น

ทะเลสาบสง. เต็มที่เลยสำหรับกุงก้ามกรามแถบนี้ เต็มจนส่งไปไหนไม่ได้แล้ว ซึ่งไว้กักตุน แต่ก็ยอม เพราะไม่รูจะทำอย่างไร จะไม่ซื้อก็ไม่ได้ ลูกค้าประจำทั้งนั้น เลยต้องจำใจและก็ทยอยขายไปเรื่อย ๆ เวียนอยู่อย่างนี้แหละ จนกว่าลูกเรือจะจับได้น้อยลง โดยช่วงนี้จับกุงก้ามกรามด้ววันละ 300-

ทะเลสาบชบ. แดยนี้ก็โดนเรื่องการส่งขายกุงก้ามกราม ทั้งกุงเป็น กุงตาย โดนทั้งนั้น เพราะได้กินเยอะเกินยัย ชาวบ้านไม่มีปัญหาหรอก เพราะรับเงินเสร็จก็กลับบ้านนอนสบาย แต่แม่ค้านี้แหละที่งานยังไม่จบ ต้องผจญกับการชกขาคันวันละ 3,000-5,000 บาท แต่ก็ไม่รู้อะไรจะทำยังไงได้ แต่คิดถึงกุงกุลาคำ... ส่วนสัตว์น้ำอื่น ก็มีกุงก้ามกรามด้ววันละ 400-700 กก. ปลาสลาดด้ววันละ 100-200 กก. ปลาช่อนด้ววันละ 100-200 กก. ปลาตุ๊กทะเลด้ววันละ 50-100 กก. ปลาตุ๊กด้ววันละ 10-20 กก. และปลาสร้อยนกเขาด้ววันละ 10-20 กก. เช่นกัน

ทะเลสาบชบ. ความเค็มมา...งานก็เข้าเลยแถบนี้ แทนที่จะวางเหมือนทุกวันนี้ไม่ได้แล้ว เพราะตอนนี้วางโซบขยแล้วแหละ ส่วนชาวบ้านบางคนก็ไปทำงานนอกบ้าน ตอนที่ก็ทยอยกลับมาหาที่เดิมแล้วแหละ เฮ้อ...แม่บ้านก็หายหวังไปประะหนึ่ง... ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มี กุงหัวแข็งเล็กด้ววันละ 1,000-1,500 กก. กุงหัวแข็งใหญ่ด้ววันละ 50-100 กก. ปูมาด้ววันละ 50-100 กก. กุงแขยงด้ววันละ 30-50 กก. และกุงกุลาคำด้ววันละ 1-2 กก. เทานั้น และตอนนี้กรมประมงก็ได้ปล่อยกุงกุลาคำไปแล้วถึง 7 ลาน 7 แสนตัวด้วยกันนะ ก็ช่วยดูแลด้วยแล้วกัน...

คุยคุ้ยข่าว...ประสาชาวเล

ความเค็มเริ่มเข้ามาเยือนเรื่อย ๆ แลนะ ปากพะยูนจากเดือนที่แล้ว (11 ppt) มาเดือนนี้ (23 ppt) เออเน... ซักคิดถึงกุงกุลาคำแล้วสิ ! แต่ปัญหาติดอยู่ที่ว่า ถ้าปลายปีฝนเกิดตกลงมามากก็จะมีจืด แล้วกุงกุลาคำจะจับได้มัยเนี่ย แต่พอคิดก็อึดใจนะจันไดนะ... เพราะถ้าปล่อยเดือนนี้ 2-3 เดือน ข้างหน้าได้จับพอดีเลย นาสน... นาสน.....

ทะเลสาบชบ. ดีจริงนะเดือนนี้ ดูเหมือนว่าจะไร อะไร จะเยอะตาม ๆ กันเลย เริ่มดึงแควงกุงก้ามกราม ได้ตั้งเกือบร้อยกิโลเนาะ... ปัญหาเรื่องขายนะเธอ ไม่มีหรอก เพราะแม่ค้านำมาขายเองปัญหาครั้งถัดไปได้เลย หายหวัง... แล้วอีกอย่าง สัตว์น้ำที่มีหลายชนิดมาก เนื่องจากว่าฝนตก ๆ หยุด ๆ และลมก็ไม่มี ทำให้สัตว์น้ำเหล่านั้นออกมาเล่นน้ำใหม่ได้สะดวกขึ้น...!

ทะเลสาบชบ. แดยนี้แม่เห็นใจแม่เขาซะ โดกุงเยอะ แดยส่งขายไม่ได้ลาคาดีมัย เพราะเขาจับกุงก้ามกราม ได้กันทั่วทะเลสาบเลย แลคราวนี้จะทำอย่างไรดีล่ะ ที่ขนาดขายกุงเป็นเนะเนี่ย ขาดทุนเขี้ยวละ 4-5 พันบาทเนาะ เพราะซื้อมากยิ่งโง่ซี้ แลรู้งั้นกุงจะตายบ้าง ลอกคราบเพื่อนกินบ้าง เลยต้องจำใจขาดทุนเขี้ยว ถ้าไม่จับซื้อก็จะเสียลูกคาก็สิ นานปวดหัวแทนนะ

ทะเลสาบชบ. น้าอีกเรื่องหนึ่ง ยอดสัตว์น้ำลาคาลงเยอะเลย ที่ลาคาไม่ไหว สัตว์น้ำไม่มีนะ ชาวบ้านหลายคนเปลี่ยนมาทอดแหกุงก้ามกราม แล้วพาไปขายกันเอง เพราะวาแม่ค้าจะไม่รับซื้อกุงก้ามกราม เพราะไม่รู้อะไรจะทำมันยัย แดยนี้เขาจะกั๊กเรื่องการแปรูปปลาที่จับได้ซะมากกว่าจ่า พวกปลาร้า ปลาเค็มนี้แหละ ส่วนกุงก้าม

กรามจะเอาทำเค็มก็ไม่ได้ ดั่งนั้นเลยไปรับซื้อซะดีกว่า...

ทะเลสาบชบ. นี่ส่งไปไหนไม่ได้เลยก็เลยได้กุงก้ามกรามวันละ 100-200 กก. นะแถมขายเป็นกุงตายอีก คราวนี้ปวดหัวเป็นสองเท่าเนะสิ เพราะกุงก้ามกรามเวลาตองหลายหลายวันกุงจะไม่สวย หรือว่าเราจะต้องทำให้เนื้อสะอาดสวยๆ พุดเป็นเล่นน้าเขากำลังเครียดอยู่...ดูเลาบ้าง เออนาก็ไม่ยากให้เครียด เขาว่ากันว่าทุกปัญหาที่ทางออก ถ้าปัญหาไหนหาทางออกไม่ได้ ก็ออกซะทางเข้านี้แหละ จึงจะดีซะซะ เออ... ออย่าหัวเราะอยู่ล่ะ ! ก็แล้วไม่จริงออกทางเข้าก็หมายถึง าวเลารับซื้อเรา ก็อย่าซื้อแบบร้อยเปอร์เซ็นต์สิ คือกำหนดการซื้อไปเลย คนละ 5 กิโล หรือ 10 กิโล กี่ว่ากันไป เพื่อเราจะได้ส่งขายสะดวกจิงๆ ไม่ต้องมาคองอีก... เป็นัยความคิดนี้มัย ? ความเค็มกับบริเวณนี้ 23 ppt

ทะเลสาบชบ. แดยนี้มาแปลกนะ ชาวบ้านหากินข้างนอกหลายคนแล้ว ถ้ามไปถามมัจจุรว่า น้ายังไม่ถึงเดี๋ยวเค็มเดี๋ยวจืด แลแแถบนี้ เขาจะทำประมงด้วยโซ และหากินกุงก้ามกรามด้วยจิง คือพอได้โซ 2-3 วัน เต็มวันจับ ก็จับกุงก้ามกรามอีก ได้บ้างไม่ได้บ้างปนเปกันไป ส่วนหากินข้างนอกขายได้จะแน่นอนกวางัย อ้อ...เข้าใจแล้วละ !

ทะเลสาบชบ. กุงก้ามกรามที่แม่ค้าซื้อมาแล้วมาขังน้ำจืด ปรากฏว่า ตายกันเยอะเลย (7 ppt) อว ทำไม่เป็นอย่างงั้นไปทะเล ก็น้ำข้างนอกเป็นน้ำเค็มแล้ว กุงก้ามกรามก็อยู่น้ำเค็มด้วย แลมาขังกับน้ำจืดก็หือคะนะสิ กว่าจะรู้ตัวไปเยอะแล้วส่งลี่ยอยู่แล้วเชียว เมื่อก่อนไม่ตายเลย แลคราวนี้จะทำงัยล่ะ ก็ขาดทุนนะสิ เวลาซื้อ ซื้อในราคาสูงเป็น แต่เวลาขายจะขายเป็นกุงตาย คือถูกเป็นกับกุงตาย ราคาจะต่างกับประมาณ 50-100 บาท ตกกิโล เนอะ...ถือซะว่า ซื้อประสปการณแล้วกันนะ คราวนี้เนอะ...

บุญชา คงคาสีหิณ

2. การบริหารจัดการและควบคุมพื้นที่ทำการประมง

ดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมการทำประมงโดยเครื่องมือที่ผิดกฎหมายเดือนละ 1 ครั้ง ผลการดำเนินงานมีดังนี้

- ศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเลจังหวัดสงขลา นำเรือออกตรวจ จำนวน 14 ครั้ง
- หน่วยป้องกันและปราบปรามประมงทะเลจังหวัดพัทลุง นำเรือออกตรวจ จำนวน 12 ครั้ง
- สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช นำเรือออกตรวจ จำนวน 12 ครั้ง
- สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง นำเรือออกตรวจ จำนวน 12 ครั้ง

3. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 1 ศูนย์ ประกอบด้วย

3.1 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS)

ฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศ ได้รวบรวมข้อมูลภูมิสารสนเทศทั้งด้านข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลด้านประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้แก่ ไซนัง โพงพาง พื้นที่นาุ้ง พื้นที่นาุ้งรายฟาร์มจังหวัดพัทลุง กระชังเลี้ยงปลาทรายแปลงในทะเลสาบสงขลา และคลองนาทับ จุดสำรวจผลผลิตสัตว์น้ำ (ทำขึ้นสัตว์น้ำ) เขตฟาร์มทะเลในทะเลสาบสงขลา คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลารายปีระหว่าง 2546-2550 ใน 15 พารามิเตอร์ (73 ชั้นข้อมูล) ความชุกชุมสัตว์หน้าดินบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนกลาง และจุดวางปะการังเทียมระหว่างปี 2526-2552 เป็นต้น โดยจัดเก็บในรูปแบบ Shapefile และภาพแผนที่เฉพาะเรื่อง ซึ่งเผยแพร่ที่เว็บไซต์ <http://www.sklonline.com>

3.2 ระบบการสำรวจระยะไกล (RS: Remote Sensing)

ได้นำโปรแกรม Erdas Imagine 8.7 (Professional) (ได้รับปี 2548) มาใช้ในการแปลภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น พื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล การเลี้ยงปลาในกระชัง การทำการประมง เช่น เครื่องมือประมง โพงพาง และไซนัง เป็นต้น

3.3 ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS: Global Positioning System)

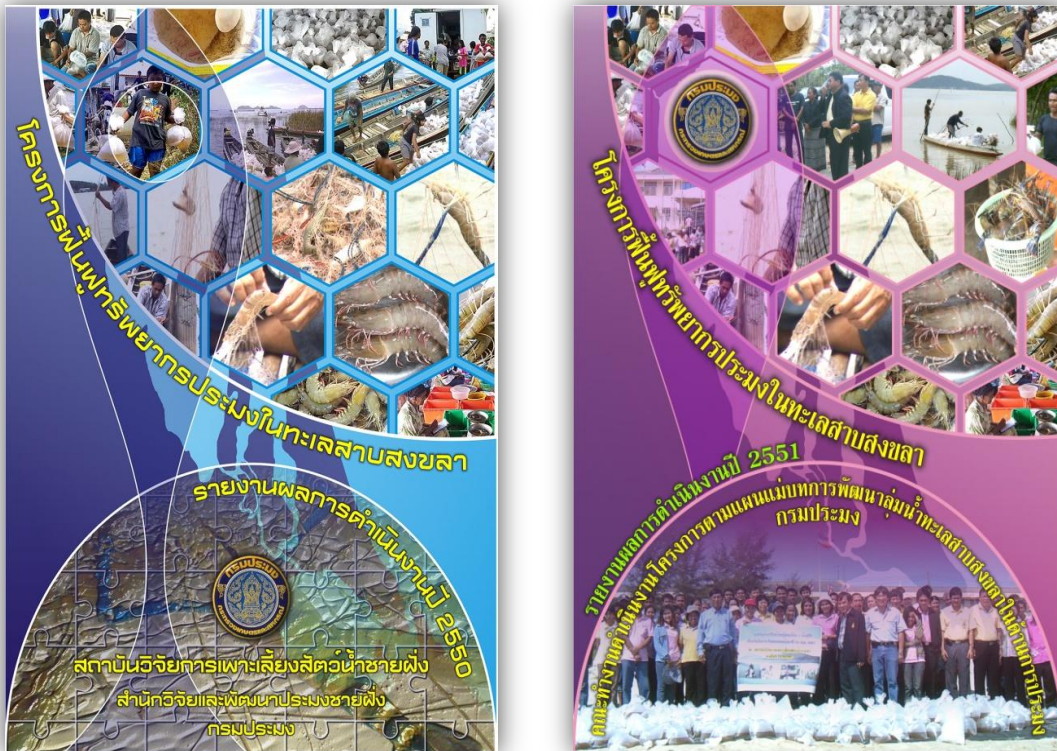
ได้นำเครื่อง GPS ยี่ห้อ GARMIN รุ่น GPSmap 76CS (ได้รับปี 2548) ซึ่งมีค่าความถูกต้องทางราบ ± 15 เมตร นำมาใช้ในการบันทึกค่าพิกัดภูมิศาสตร์ในการสำรวจภาคสนาม เช่น ขอบเขตที่อนุญาตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ขอบเขตฟาร์มทะเล ขอบเขตฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล และ จุดสำรวจผลผลิตสัตว์น้ำ

3.4 การเผยแพร่สารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ <http://www.sklonline.com> ในรูปแบบข่าวสาร แผนที่เฉพาะเรื่อง จดหมายข่าว पोสเตอร์ แบนเนอร์ รายงานโครงการฯ ปี 2546-2551 และอื่น ๆ ดังภาพที่ 3 และ 4 มีสถิติการเข้าเว็บไซต์จาก Truehits ในปี 2552 ดังนี้ 2,768 Unique IPs, 4,616 Page Views และ 4,222 Sessions นอกจากนี้ได้สนับสนุนกิจกรรมและโครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เช่น โครงการจัดระเบียบเครื่องมือประมง และกำหนดแนวร่องน้ำ และงานวิจัย เป็นต้น

ภาพที่ 3 หน้าแรกเว็บไซต์โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงฯ <http://www.skonline.com>

ภาพที่ 4 รายงานผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงฯ ปี 2550 และ 2551

4. โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

4.1 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

4.1.1 กิจกรรมการศึกษาเทคนิคการเพาะพันธุ์ปลาตะกรับปริมาณมาก

ปลาตะกรับ (*Scatophagus argus*) หรือชื่อท้องถิ่นเรียกว่า “ปลาจืดัง” เป็นปลาที่นิยมบริโภคสูงสุด ในจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะปลาจากทะเลสาบสงขลา เนื่องจากมีรสชาติและกลิ่นที่ดี ราคาจึงสูงเป็นพิเศษ ราคาปลาตัวเมียที่มีไข่ กิโลกรัมละ 300 – 350 บาท จึงทำให้ชาวประมงจับกันแบบเกินศักยภาพการผลิตตามธรรมชาติ ทำให้ปลาตะกรับในทะเลสาบสงขลาลดลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปี 2540 เคยจับได้ปีละ 30 ตัน และที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2544–2548 ปริมาณการจับลดลงมาก เหลือเพียงปีละ 5 ตัน เท่านั้น จึงเป็นภาระกิจเร่งด่วนของกรมประมง ที่จะต้องศึกษาวิจัยการเพาะขยายพันธุ์ปลาตะกรับให้ได้ปริมาณปีละเป็นล้าน ๆ ตัว เพื่อปล่อยลงทะเลสาบสงขลา เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรปลาตะกรับให้กลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง และวิจัยพัฒนาการเลี้ยงปลาตะกรับในเชิงพาณิชย์ อีกชนิดหนึ่งนอกจากปลากะพงขาวและปลากะรัง เพื่อเป็นอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน

ผลการดำเนินงานในการเพาะพันธุ์ปลาตะกรับ

ปีงบประมาณ 2551 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ประสบความสำเร็จในการเพาะขยายพันธุ์ปลาตะกรับ ตั้งแต่ต้นปี 2550 สามารถผลิตลูกปลาวัยรุ่น ขนาด 2-3 ซม. ได้ทั้งหมด 65,900 ตัว ส่วนหนึ่งได้แจกจ่ายให้ชาวบ้านทดลองนำไปเลี้ยงในกระชังและบ่อดิน ทั้งหมด 20,000 ตัว และปล่อยลงทะเลสาบสงขลา 45,900 ตัว

ปีงบประมาณ 2552 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีความก้าวหน้าในการผลิตลูกปลาตะกรับมากขึ้น มีเป้าหมายผลิตลูกปลาตะกรับ จำนวน 200,000 ตัว สามารถผลิตลูกปลาตะกรับขนาด 2-3 ซม. ในต้นปีงบประมาณ เดือนตุลาคม–พฤศจิกายน 2551 จำนวน 140,000 ตัว ได้ปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลา 120,000 ตัว และนำไปส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยง 20,000 ตัว และได้ดำเนินการผลิตลูกปลาต่อไปจนได้ตามเป้าหมาย

ภาพที่ 5 แม่พันธุ์ปลาตะกรับ และลูกปลาตะกรับวัยรุ่นที่ได้จากการเพาะพันธุ์

4.1.2. กิจกรรมการศึกษาเทคนิคการเพาะพันธุ์ปลากะพงดำ หรือปลากะพงซีเซา

ปลากะพงดำ (*Lobotes serinamensis*) หรือชื่อท้องถิ่นเรียกว่า “ปลาหม้อแตก” เป็นปลาที่น่าสนใจที่จะนำมาส่งเสริมให้เลี้ยงเพื่อเป็นปลาเศรษฐกิจส่งออกอันดับต้นๆ ของปลาทะเลทั้งหลายอย่างยิ่ง เนื่องจากมีคุณสมบัติที่น่าสนใจ 3 ประการ คือ

1. มีอัตราการเจริญเติบโตมากเมื่อเทียบกับปลาทะเลชนิดอื่นๆ ที่เคยมีการส่งเสริมให้เลี้ยงในประเทศไทย คือ เลี้ยงปลาตัวนี้เพียง 1 ปี มีน้ำหนักถึง 4 กิโลกรัม หากเทียบกับปลากะพงขาวและปลากะรัง มีน้ำหนักเพียง 1 กิโลกรัม/ปี
2. เป็นปลาที่มีเนื้อขาวและเนื้อแน่นกว่าปลากะพงขาว ลำตัวหนา มีอัตราส่วนกระดูกต่อเนื้อต่ำมาก จึงเหมาะสมที่จะทำ filet อย่างยิ่ง
3. มีรสชาติดีใกล้เคียงกับปลากะพงขาว สามารถทำเป็นอาหารได้หลายชนิด ไม่ว่าจะเป็น นึ่ง อบ ทอด หรือแกง ก็อร่อยทั้งนั้น

ดังนั้นปลาตัวนี้จึงมีจุดเด่นที่จะนำมาผลักดันให้เข้ามาเป็นปลาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันปลาชนิดนี้จัดอยู่ในประเภทที่ใกล้สูญพันธุ์ กรมประมงจึงคัดเลือกมาเพาะขยายพันธุ์

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2552 อยู่ในขั้นตอนทดลองวิจัยการเพาะพันธุ์ในเบื้องต้น ซึ่งสามารถผสมพันธุ์ ได้ลูกปลาแรกฟักออกมา 1 รุ่น จำนวน 400,000 ตัว อนุบาลรอดจนถึงอายุ 5 วัน แต่เกิดปัญหาโรคจุดขาว ลูกปลาจึงตายหมด และขณะนี้นักวิจัยกำลังเร่งดำเนินการผสมพันธุ์ปลารุ่นต่อไป เพื่อหาทางเพาะพันธุ์ปลากะพงซีเซาให้ได้ผลสำเร็จในอนาคตอันใกล้

ภาพที่ 6 แม่ปลากะพงดำ และลูกปลากะพงดำที่เพาะพันธุ์ได้ อายุ 5 วัน

4.2 สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครศรีธรรมราช

ได้ดำเนินงานกิจกรรมการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น จำนวน 1 ชนิด คือ ปลาแขยงนวล โดยสามารถเพาะพันธุ์ได้ จำนวน 50,000 ตัว

4.3 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง

ได้ดำเนินงานกิจกรรมเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น จำนวน 4 ชนิด มีแผนการผลิต 1.5 ล้านตัว ดังนี้

ปลาพรหมหัวเหม็น	แผน 0.3 ล้านตัว / ผล 0.2 ล้านตัว
ปลาลำปำ	แผน 1.2 ล้านตัว / ผล 1.15 ล้านตัว
ปลาคุ่ม (เพิ่มเติม) -	/ ผล 0.15 ล้านตัว
ปลานุ่ทราย (เพิ่มเติม) -	/ ผล 0.01 ล้านตัว

4.4 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา

ได้ดำเนินงานกิจกรรมเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น จำนวน 4 ชนิด มีแผนการผลิต 0.1 ล้านตัว ดังนี้

ปลาแก้มช้ำ	60,000 ตัว
ปลาแขยงนวล	50,000 ตัว
ปลาคูกด้าน	5,000 ตัว
ปลาชะโอน	18,000 ตัว

ตารางที่ 7 สัตว์น้ำที่ปล่อยเพื่อเพิ่มความหลากหลาย จากโครงการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

สัตว์น้ำที่ปล่อย (ล้านตัว)	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
1.ปลากดแก้ว	0.21	0.04	0.06	-	-	-
2.ปลาตะเพียนทอง	-	-	-	-	-	0.3
3. ปลาน้ำ	0.09	-	0.75	0.75	0.7	0.64
4. ปลานุ่	-	-	0.03	-	-	-
5. ปลาพรหมหัวเหม็น	-	-	-	0.5	0.3	0.15
6. ปลาแขยงนวล	-	-	-	-	-	0.03
7. ปลาแก้มช้ำ	-	-	-	-	-	0.05
8. ปลาคูกอูย	1.09	1.63	1.424	2.92	3.35	1.52
9. ปลาหมอไทย	0.2	-	0.25	1.58	1.0	1.5
10. ปลาตะเพียนขาว	2.6	-	1.9	0.7	0.96	0.71
11. ปลากดเหลือง	0.05	-	0.04	0.03	-	-
12. ปลาตะกรับ	-	-	-	-	-	0.71
13. ปลาลำปำ (กระแห)	-	-	1.55	1.1	1.2	3.6

5. โครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่น ๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง

5.1 กิจกรรมการศึกษาความเหมาะสมของสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ที่จะนำมาเลี้ยงในนากุ้งร้าง

ทำการศึกษาดำเนินงาน 1 เรื่อง คือ การเปรียบเทียบผลตอบแทนการเลี้ยงปลาตะกรับและปลาทับทิมในพื้นที่นากุ้งร้าง โดยทดลองเลี้ยงในบ่อกุ้งร้างของเกษตรกร ในเขตหมู่ 7 ต. เกาะนางคำ อ. ปากพะยูน จ. พัทลุง

ภาพที่ 7 การเลี้ยงปลาตะกรับและปลาทับทิมในกระชัง ในบ่อกุ้งทิ้งร้าง

ผลการเลี้ยงปลาตะกรับมีดังนี้ เกษตรกรได้ปล่อยปลาอายุ 45 วัน ขนาด 0.5 กรัม (2,000 ตัว/กก.) โดยปล่อยปลาลงในกระชัง ซึ่งวางกระชังไว้ในบ่อกุ้งทิ้งร้างขนาด 4 ไร่ ในอัตราความหนาแน่น 3,000 ตัว/กระชัง (กระชังขนาด 6X6 ตารางเมตร ลึก 1.5 เมตร) เลี้ยงเป็นระยะเวลา 8 เดือน จำนวนอาหารที่ใช้ทั้งหมด 940 กิโลกรัม พบว่า ได้ผลผลิตปลาตะกรับขนาด 8-10 ตัว/กก. ซึ่งได้ทยอยจับขายได้เงิน 64,516 บาท ค่ารวมอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าประมาณ 2.5 มีอัตราการรอดตาย 96.8 เปอร์เซ็นต์ ส่วนต้นทุนเป็นค่าอาหารทั้งหมด 23,500 บาท ค่าพันธุ์ปลา 9,000 บาท ได้กำไรจากการเลี้ยง 32,016 บาท (โดยราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 270 บาท/กก.)

สำหรับการเลี้ยงปลาทับทิมนั้นมีการเลี้ยง 2 รุ่น รุ่นที่ 1 เกษตรกรได้ปล่อยลูกปลาจำนวน 1,600 ตัว โดยปล่อยปลาลงในกระชัง ซึ่งวางกระชังไว้ในบ่อกุ้งทิ้งร้างขนาด 3 ไร่ (กระชังขนาด 5X5 ตารางเมตร ลึก 1.5 เมตร) เลี้ยงเป็นระยะเวลา 2 เดือน จำนวนอาหารที่ใช้ทั้งหมด 460 กิโลกรัม พบว่าได้ผลผลิตปลาทับทิมขนาด 3 ตัว/กก. จำนวน 506 กก. โดยจับขายในคราวเดียวได้เงิน 31,372 บาท ส่วนต้นทุนเป็นค่าอาหารทั้งหมด 19,538 บาท ค่าพันธุ์ปลา 5,280 บาท ได้กำไรจากการเลี้ยง 11,834 บาท รุ่นที่ 2 เกษตรกรได้ปล่อยลูกปลาจำนวน 1,800 ตัว เลี้ยงเป็นระยะเวลา 75 วัน จำนวนอาหารที่ใช้ทั้งหมด 530 กิโลกรัม พบว่าได้ผลผลิตปลาทับทิมขนาด ตัวละ 400 กรัม จำนวน 596 กก. โดยจับขายในคราวเดียวได้เงิน 41,720 บาท ส่วนต้นทุนเป็นค่าอาหารทั้งหมด 30,460 บาท ค่าพันธุ์ปลา 10,500 บาท ได้กำไรจากการเลี้ยง 11,260 บาท รวม 2 รุ่นได้กำไรทั้งหมด 23,094 บาท

จากการเปรียบเทียบการเลี้ยงปลาตะกรับและปลาทับทิมนั้น พบว่า การเลี้ยงปลาตะกรับได้ผลตอบแทนมากกว่าปลาทับทิม แต่ระยะเวลาเลี้ยงใช้เวลามากกว่าคือต้องเลี้ยงประมาณ 8 เดือน จากการสอบถามเกษตรกร พบว่า ระหว่างการเลี้ยงปลาตะกรับ ต้องมีการคัดขนาดปลา และเวลาที่ปลากินอาหารได้มาก คือเวลาตอนเย็น ซึ่งเป็นเวลาพักผ่อนของเกษตรกร

5.2 กิจกรรมฝึกอบรมการเลี้ยงกุ้งระบบปิด

ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการการเลี้ยงกุ้งทะเลระบบปิดและการเลี้ยงระบบอินทรีย์ให้ยั่งยืน 2 รุ่น โดยแบ่งการฝึกอบรมเป็น 2 รุ่นคือ

รุ่นที่ 1 อบรมวันที่ 20 พฤษภาคม 2552 เป็นกลุ่มชุมชนหมู่ที่ 3 ต. ฝาละมี อ. ปากพะยูน จ. พัทลุง

รุ่นที่ 2 อบรมวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 เป็นกลุ่มชุมชนหมู่ที่ 7 ต. เกาะนางคำ อ. ปากพะยูน จ. พัทลุง รวม 2 รุ่นมีเกษตรกรร่วมอบรมรวม 113 ราย เป็นผู้ชาย 63 ราย ผู้หญิง 50 ราย

5.3 กิจกรรมการสัมมนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่นาุ้งร้าง

ดำเนินการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอื่น ๆ ในพื้นที่นาุ้งร้าง 1 รุ่น เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2552 เป็นกลุ่มชุมชนหมู่ที่ 2 ต. เกาะนางคำ อ. ปากพะยูน จ. พัทลุง มีเกษตรกรร่วมอบรมรวม 62 ราย เป็นผู้ชาย 34 ราย ผู้หญิง 28 ราย

ภาพที่ 8 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอื่น ๆ ในพื้นที่นาุ้งร้าง

ความพึงพอใจของชุมชนต่อโครงการฯ

ได้สำรวจและส่งเสริมเกษตรกรกลับมาเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดต่างๆ ในพื้นที่นาทุ่งกังที่ร้างที่อยู่ในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เขต อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง อ.ระโนด อ.สิงหนคร อ.กระแสสินธุ์ อ.สทิงพระ และ อ.ควนเนียง จ.สงขลา พบนาทุ่งกังที่ร้างที่ได้กลับมาเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดต่างๆ มีจำนวน 441 ราย 923 บ่อ รวมเป็นพื้นที่ 2,648.6 ไร่

ชนิดสัตว์น้ำที่เกษตรกรนำมาเลี้ยงในนาทุ่งกังที่ร้างมีดังนี้ ปลาดู 60 ราย 60 บ่อ 135.5 ไร่ ปลาตะกวด 31 ราย 56 บ่อ 94.5 ไร่ ปลานิล 41 ราย 85 บ่อ 282 ไร่ ปลาเทโพ 18 ราย 22 บ่อ 50.8 ไร่ ปลาช่อน 4 ราย 8 บ่อ 14.5 ไร่ กุ้งก้ามกราม 2 ราย 2 บ่อ 4 ไร่ และปลาธรรมชาติ ปลาอินทรี ปลาอินทรี รวม 287 ราย 1,046 บ่อ 1,768.8 ไร่

ความต้องการของเกษตรกรนาทุ่งกังที่ร้างในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ต้องการให้กรมประมงช่วยปรับปรุงบ่อที่ร้าง แจกพันธุ์สัตว์น้ำ และแจกอาหารสัตว์น้ำ

ตัวอย่างเกษตรกรในเขตนาทุ่งกังที่ร้าง ที่ประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่งในการฟื้นฟูบ่อทุ่งกังที่ร้างมาเลี้ยงปลาดูมีจำนวน 11 ราย เช่น นางฟารีดา สันสาคร เลี้ยงปลาดู 1,600 ตัว ได้กำไร 28,000 บาท นางสาวสุพัตร์ บัวงาม เลี้ยงปลาดู 500 ตัว ได้กำไร 7,000 บาท นายณรงค์ สีสุมพูน เลี้ยงปลาดู 500 ตัว ได้กำไร 6,000 บาท (ราคาปลาดูขนาด 8-9 ตัว/กิโลกรัม ราคา 300 บาท ขนาด 10-15 ตัว/กิโลกรัม ราคา 250 บาท)

ปัญหาและอุปสรรคในการฟื้นฟูพื้นที่นาทุ่งกังที่ร้าง มีดังนี้ เกษตรกรไม่มีเงินทุน เกษตรกรไม่มีความสนใจเลี้ยงปลา ต้องการปลูกพืชแทน เช่น ปาล์ม สภาพน้ำจากทะเลสาบมีความเค็มต่ำ ทำให้ไม่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาน้ำกร่อย เช่น ปลาดู ปลาช่อน และตะกวด

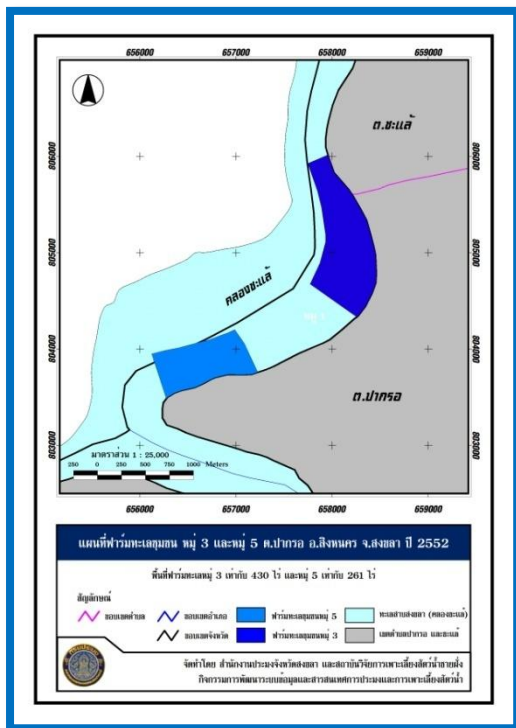
6. โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย

ดำเนินงานโดยสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา

ผลการดำเนินงาน

ครั้งที่ 1 ดำเนินการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง ที่บ้านบางไหนด หมู่ที่ 3 ตำบลปากกรอ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 20 ราย ไช้หนังที่ปรับเปลี่ยน จำนวน 32 ช่อ โดยปรับเปลี่ยนเป็นอวนลอยกุ้ง ขนาด 110/2 ตา 2.8 *100 ตา ยาว 60 เมตร/ฟืน รายละ 12 ฟืน เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น 148,800.-บาท ได้นำอวนไปมอบให้ราษฎรเรียบร้อยแล้ว

ครั้งที่ 2 ปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง อวนลอยกุ้งตาสามชั้นสำเร็จรูป ขนาด 110/2 ตา 2.8 ซม. ลึก 100 ตา ยาวไม่น้อยกว่า 60 เมตร/ฟืน มาตรฐานเรียบร้อยแล้ว รายละ 12 ฟืนๆ ละ 620.- บาท เป็นเงินรายละ 7,440.- บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 156,240.-บาท (เงินหนึ่งแสนห้าหมื่นหกพันสองร้อยสี่สิบบาทถ้วน) ดำเนินการที่บ้านบางไหนด หมู่ที่ 3 ตำบลปากกรอ อ.สิงหนคร จ.สงขลา

ภาพที่ 9 การปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง ในเขตฟาร์มทะเลปากกรอ ต.ปากกรอ อ.สิงหนคร จ.สงขลา

7. โครงการการจัดการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม

ในปี 2552 โครงการการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ในแหล่งน้ำที่เหมาะสม ประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่

1. การศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการเลี้ยงปลาในกระชัง
2. การศึกษาทดลองเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และมีผลตอบแทนดี
3. การติดตามประเมินผลการดำเนินการด้านผลผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
4. การตรวจสอบสารตกค้างและยาปฏิชีวนะในสัตว์น้ำ

กิจกรรมย่อยที่ 1-3 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นผู้ดำเนินการ ส่วนกิจกรรมย่อยที่ 4 สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นผู้ดำเนินการ

7.1 การสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการเลี้ยงปลาในกระชัง

ในปี 2552 ได้สำรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเลบริเวณหน้าบ้านปึก ม.10 ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา เนื่องจากบริเวณนี้มีการก่อสร้างกอนหินกั้นคลื่นขนานตามแนวชายฝั่ง ซึ่งสามารถกั้นคลื่นลมได้ดี ดังภาพที่ 1 ความลึกน้ำบริเวณนี้มีความเหมาะสมอยู่ในช่วง 2.0-3.2 เมตร มีกระแสน้ำไหลเวียนดี 0.02-0.07 เมตร/วินาที และมีคุณภาพน้ำที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงปลาในกระชัง ดังนั้นจึงได้เลือกพื้นที่นี้ ในการ ดำเนินการโครงการดังกล่าวโดยใช้รูปแบบกระชังลอย ขนาดกระชัง 5x5x2 เมตร จำนวน 4 กระชัง เลือกลงปลากระชังเป็นสัตว์น้ำนำร่อง เพราะว่าราคาดี และมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อม

ภาพที่ 10 แสดงทัศนียภาพบริเวณชายฝั่งทะเลบ้านปึก และรูปแบบกระชังลอยที่ใช้เลี้ยงปลา

7.2 การศึกษาทดลองเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ทำการศึกษาดทดลองเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังในพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 4 กระชัง โดยปล่อยปลาลงเลี้ยงกระชังละ 500 ตัว เป็นปลานขนาดเฉลี่ย 128 กรัม 3 กระชัง รวม 1,500 ตัว และปลานขนาดเฉลี่ย 35 กรัม 1 กระชัง 500 ตัว รวมทั้งสิ้น 2,000 ตัว และใช้ปลาสดเป็นอาหาร ดำเนินการเลี้ยงโดยกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงปลาในกระชังบ้านปึก ซึ่งมีสมาชิก 20 คน มีประธานกลุ่มคือ นายหมุกดาต โส๊ะเหล๊ะ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 10 บ้านปึก ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา ระหว่างการเลี้ยงเจ้าหน้าที่สถาบันฯ ได้ทำการศึกษาอัตราการเจริญเติบโตของปลาที่เลี้ยงเป็นระยะ ๆ โดยการสุ่มชั่งวัดน้ำหนักปลา ดังภาพที่ 2 ผลการศึกษาดทดลองมีดังนี้

7.2.1 ผลการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

- น้ำหนักเฉลี่ยปลาใหญ่ 3 กระชัง 815 กรัม และปลาเล็ก 1 กระชัง 600 กรัม
- ผลผลิตรวม 1,073.6 กิโลกรัม
- ผลผลิตเฉลี่ย 11 กิโลกรัม/ตารางเมตร
- ระยะเวลาเลี้ยง 4.5-5.0 เดือน
- อาหารที่ให้ 4,000 กิโลกรัม
- อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ 3.7
- อัตรารอดตายเฉลี่ยร้อยละ 74

ภาพที่ 11 แสดงการชั่งวัดน้ำหนักปลา และการจัดเวรให้อาหารปลาของเกษตรกรบ้านปึก

7.3 การติดตามประเมินผลการดำเนินการด้านผลผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ระหว่างการผลิตปลาน้ำจืด ได้ส่งเจ้าหน้าที่ทำการประเมินการเจริญเติบโต และประเมินผลผลิตจากการเลี้ยงทั้ง 4 กระชัง ทำการศึกษาต้นทุน ผลตอบแทน และจุดคุ้มทุน ของการทดลองเลี้ยงปลาครั้งนี้ ในการคำนวณดังกล่าวไม่ได้รวมค่าแรงงาน ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน (ทั้งต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร) โดยกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้ติดต่อและขายสัตว์น้ำให้แก่พ่อค้าแม่ค้าเอง ดังภาพที่ 3 มีหลักฐานการบันทึกรายรับรายจ่ายของกลุ่มฯ นอกจากนี้สถาบันฯ ได้ตั้งทีมงานติดตามเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ในแหล่งเลี้ยงด้วย ผลการประเมินผลผลิต ต้นทุน ผลตอบแทน และจุดคุ้มทุน มีดังนี้

7.3.1 การศึกษาต้นทุน ผลตอบแทน และจุดคุ้มทุน

7.3.1.1 ต้นทุน

- ต้นทุนคงที่ (กระชัง 4 กระชัง และแพเหล็ก 4 ช่อง) = 75,508 บาท
- ค่าเสื่อมราคาปีแรก 14,347 บาท (อายุการใช้งาน 5 ปี)
- ต้นทุนผันแปร (พันธุ์ปลากะพงขาว 2,000 ตัว = 45,000 บาท และปลาเป็ด 4,000 กก. = 40,000 บาท) รวม 85,000 บาท
- ต้นทุนทั้งหมด (ต้นทุนคงที่ปีแรก + ต้นทุนผันแปร) 99,347 บาท
- ต้นทุนต่อกก. = 93 บาท/กก.

7.3.1.2 ผลตอบแทน

- ราคาขาย 105-110 บาท/กก.
- รายได้ทั้งหมด (ผลผลิต x ราคาปลา/กก.) 116,866 บาท
- รายได้สุทธิ (รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนผันแปร) 31,866 บาท
- กำไร (รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด) 17,519 บาท
- กำไรต่อกก. 12-17 บาท/กก. (ขึ้นกับราคาขาย)

7.3.1.3 จุดคุ้มทุน

- ระดับผลผลิตคุ้มทุน 9.0 กิโลกรัม/ตารางเมตร
- ระดับราคาคุ้มทุน 92.5 บาท/กิโลกรัม

7.3.2 การศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในระหว่างการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ได้ติดตามผลกระทบจากการเลี้ยงปลาต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งเลี้ยงโดยตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 4 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน สิงหาคม กันยายน และตุลาคม 2552 พบว่า การเลี้ยงปลาจำนวน 4 กระชัง ในครั้งนี้ ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำชายฝั่งบริเวณกระชังเลี้ยงปลา พบ แอมโมเนียรวมต่ำมาก เฉลี่ย 0.01 mg-N/l ความเค็มเฉลี่ย 27.58 ppt ออกซิเจนละลาย

เฉลี่ย 4.95 mg/l ความเร็วกระแสน้ำ เฉลี่ย 0.04 m/s และ pH เฉลี่ย 7.79 ในทางกลับกันคุณภาพน้ำที่ดีในบริเวณนี้ช่วยเสริมให้ปลาที่เลี้ยงมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่า แหล่งเลี้ยงอื่นๆ เช่น คลองนาทับ และเกาะยอ เป็นต้น

ภาพที่ 12 แสดงการจับปลากระพงขาวชาย โดยพ่อค้ามาจับเองถึงกระชัง

การทดลองเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังครั้งนี้ นับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร โดยด้านการเลี้ยงและการจัดการเป็นที่น่าพอใจ พบว่า ปลาโตเร็ว อัตรารอดตายสูง ไม่มีปัญหาด้านโรคระบาด ซึ่งคุณภาพน้ำในบริเวณนี้ดีมาก ส่งผลให้ได้ผลผลิตที่สูง แต่ในส่วนของผลตอบแทน พบว่าได้กำไรค่อนข้างน้อย เนื่องจากลงทุนในต้นทุนคงที่ค่อนข้างสูง ร้อยละ 47 ของต้นทุนทั้งหมด ทำให้ต้นทุนต่อกิโลกรัมสูง เท่ากับ 93 บาท/กก. แต่ก็ยังต่ำกว่าราคาขาย 105-110 บาท/กก. อย่างไรก็ตามอายุการใช้งานของแพและกระชัง ยังสามารถเลี้ยงได้อีก 3-4 ปี ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรฯ บ้านปึก สามารถเลี้ยงปลาต่อไปได้อีก โดยใช้ทุนหมุนเวียนจากการขายปลาและประสบการณ์จากการเลี้ยงในครั้งนี้ ซึ่งนับเป็นปฐมบทของการเลี้ยงปลาในบริเวณนี้ สถาบันฯ มีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนให้สูงขึ้นอีกในการเลี้ยงรุ่นต่อไป ดังนี้

1. ลดต้นทุนคงที่ของแพเลี้ยงปลา โดยปรับรูปแบบแพ จากที่ใช้เหล็กแป้น มาใช้ไม้ไผ่ หรือไม้มะพร้าวแทน หรือเปลี่ยนมาใช้รูปแบบกระชังประจำที่แทน
2. ปล่อยปลาลงเลี้ยงไม่ควรเกิน 500 ตัว/กระชัง ที่ขนาดกระชัง 5x5 เมตร
3. คัดขนาดปลาก่อนลงเลี้ยง ในกรณีที่ปลาแตกไซค์มาก เพื่อการจัดการเรื่องอาหาร และการจับขาย
4. คัดขนาดปลาหลังเลี้ยงไปได้ประมาณ 2 เดือน และลดความหนาแน่นในการเลี้ยงลง
5. ใช้อุณหภูมิเป็นปลา 6-7 นิ้ว เอง ในช่วงที่ลมมรสุมขึ้น เพื่อลดต้นทุนผันแปรลง
6. ปล่อยปลาลงเลี้ยงในช่วงที่ลมมรสุมสงบ ประมาณเดือนมีนาคมถึงเมษายน เพื่อวางแผนจับปลาก่อนลมมรสุมขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายจากคลื่นลม
7. เลี้ยงสัตว์น้ำชนิดอื่นเสริม เช่น ปลากระัง และหอยแมลงภู่ เนื่องจากบริเวณนี้ เป็นแหล่งลูกพันธุ์ปลากระัง และหอยแมลงภู่ เพื่อเสริมรายได้จากทางหนึ่ง

7.4 กิจกรรมตรวจสอบยาปฏิชีวนะตกค้างในสัตว์น้ำธรรมชาติ

สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง มีแผนงานออกสำรวจทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ผลการดำเนินงาน มีดังนี้

- สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ออกตรวจสอบแล้ว จำนวน 12 ครั้ง
- ไม่พบยาปฏิชีวนะตกค้างในสัตว์น้ำธรรมชาติ

8. กิจกรรมจัดตั้งอาสาประมงประจำตำบล

ดำเนินงาน โดยสำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยช่วยเหลือและมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจ และดำเนินการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงอย่างถูกต้อง และสามารถเพิ่มผลผลิตจากทรัพยากรสัตว์น้ำให้มากขึ้น โดยส่งเสริมประชาชนในชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีบทบาทในการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมที่เป็นระบบ ตลอดจนการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กำหนดพื้นที่และคัดเลือกอาสาประมงประจำตำบล

- อำเภอชะอวด จำนวน 60 คน
- อำเภอหัวไทร จำนวน 40 คน

การฝึกอบรมหลักสูตร “จัดตั้งอาสาประมงประจำตำบล” ประกอบด้วย

- ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงาน อาสาสมัครประมง
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- การป้องกันกำจัดโรคสัตว์น้ำ
- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายประมง
- การช่วยเหลือเกษตรกร
- การติดตามและประเมินผลโครงการฯ

9. การบริหารโครงการ ติดตาม และประเมินผล

กองแผนงาน ได้ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าของโครงการทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ครบทั้ง 12 ครั้ง

ปล่อยสัตว์น้ำโดยชุมชน

แพปลาชุมชน

ธนาคารน้ำจืด

